

De klewang

WEEKBLAD VOOR DE TROEPEN OP SUMATRA

KERSTMIS 1949

GEBED

op de vooravond van Kerstmis

WANNEER de donkerte van de avond valt over de Hollandse polders en de stampvolle treinen als lange rijen lichtjes door het wijde land gaan,

wanneer ze thuis de kaarsjes aansteken en de gordijnen gaan sluiten, maar zullen denken aan onze Kerstmis,

Bidt dan dat ze niet eenzaam zijn.

Wanneer in de etalages van de Hollandse steden alle lichten branden, en de voorbijgangers haast hebben om naar huis te gaan,

wanneer ze thuis de feesttafel klaar zetten en de avondbladen lezen, maar zullen denken „hoe laat is het nu bij hen”,

bidt dan dat er geen wrok en teleurstelling zal zijn in hun hart.

Wanneer de laatste zenders met een zachte Kerstwens uit de lucht gaan en de wereld een ogenblik verstomt bij de vreedzaamste gebeurtenis van haar bestaan: de geboorte van een Kind

wanneer de magische aanhef van het Lucas Evangelie allen stil en vol herinneringen maakt,

Bidt dan dat er iemand is die onze plaats bij hen wil innemen, en dat er thuis licht en vreugde mag zijn.

En bidt voor de mensen in de hospitalen en op de troepenschepen, voor de chauffeurs op de weg,

voor hen die op wacht staan, en allen die alleen zijn, dat ze niet hard en cynisch zijn, omdat ze niet begrijpen, en dat ze niet eenzaam zijn.

KERSTLIED

Nimmer verder, nimmer droever
zijn de schapen afgedwaald,
nimmer werden harten stroever,
door de wolven achterhaald.

In de kooj der vale dagen,
in den neergang van het licht,
hoort men hun verwilderd klagen
en de poort des heils is dicht.

Ach, zij waren eens geboren
voor een groot en heerlijk rijk,
waar de Ster stond, onverloren
boven aardzucht, boven slijk.

Waar de Koning allen aanging,
ieders toeverlaat en roem,
waar geen blinde arbeid aanving,
zonder droom en visioen.

Van den eenzaat, van de schare,
vlood het licht dat altijd blijft,
dat dit klagen kan bedaren
en waar buiten niets beklijft.

Zie, zoo doolt de kudde verder,
prooi van bloeddorst zinneloos,
als zij niet den eersten Herder
voor haar eerste wit verkoos.

Anders valt er niet te hoeden,
anders valt er niet te doen
dan dit eene, onvermoede
voor een uitgeteerd seizoen:

stil zijn in het wild gewemel
van een wereld zóó ontzind,
stil, en droomen van een hemel
waar het zwakste overwint.

JAN ENGELMAN

KERSTFEEST

Toen een van onze grote mailschepen een drietal weken geleden uit Priok vertrok, was dit één van de aantrekkelijkste dingen van de reis: „vòòr de Kerstdagen zijn we in Holland!”

Dát is iets: de Kerstdagen thuis te zijn! Ik denk aan de velen bij onze troepen hier in Indonesië, die nu al verscheidene keren het Kerstfeest ver van huis hebben moeten doorbrengen. — Ik schrijf „doorbrengen”. Kon het geen „vieren” zijn?

„Gost West, thuis best”, zegt het oude spreekwoord. Velen vinden dat misschien een verouderde zegwijze, want thuis is ook lang niet alles. Maar als bij iets echt wel thuis hoort en de huiselijke sfeer, dan is het bij de Kerstdagen.

Kun je het Kerstfeest nu ver van huis „vieren?”

Wat is Kerstfeest? Jezus Christus is geboren. Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn Zoon aan ons gegeven heeft. Met Jezus Christus is God tot ons gekomen. Immanuël, God met ons. Waar je bent, in Holland of Indonesië, in de familiekring of bij de troepen, dit mag geweten worden: „God wil bij je zijn”.

Zégt dit je iets? In ogenblikken van eenzaamheid, in tijden dat je het moeilijk hebt, te weten: Eén is er met mij. Dát is God. Van wie ik ook verlaten ben, van Hem niet.

Dat zegt ons het Kerstfeest.

Al hebben wij het er niet naar gemaakt, toch is Jezus Christus naar ons toe gekomen om ons te helpen in onze nood en eenzaamheid en ons met God te verzoenen.

Ver van de troon der tronen
en 's hemels zonneshijn
wilt G'onder mensen wonen,
der mensen broeder zijn!

Met God wilt G'ons verzoenen,
tot God heft G'ons omhoog,
en onder miljoenen

hebt Gij ook mij in 't oog.

Dat is het feestelijke van het Kerstfeest!

En daarom kunnen wij het ook hier „vieren”.

H. van den AKKER
Maj. Legerpred.

Kerstwens

Evenals vorige jaren verschijnt „DE KLEWANG” ook ditmaal met een Kerstnummer, zij het ook in verband met de vele personeelsmutaties in een bescheiden vorm. Wij maken gaarne van deze gelegenheid gebruik om nogmaals langs deze weg onze hartelijke dank te betuigen aan de particuliere instanties die ons de middelen verschaffen om „het beste weekblad van Zuid-Oost-Azië” te kunnen uitgeven.

Tenslotte bieden wij de lezers onze beste wensen aan voor een prettig Kerstfeest. Moge het U allen gegeven zijn het feest van Christus geboorte te vieren in de overtuiging dat thans mede als gevolg van de strijd door onze troepen daartoe gevoerd — voor Indonesië een periode van jaarlijkse vrede in het verschiets ligt.

Redactie.

Het is vaak ontroerend ieder jaar opnieuw getuige te zijn van de toewijding en de overgave waarmee het Kerstfeest wordt voorbereid. En ik meen daarin iets te onderscheiden van een honger naar, God, van een hunkering naar een beetje echt geluk. Ons Kerstfeest zal daarom pas zijn ware betekenis hebben wanneer iets doorklinkt van de blijde boodschap en van het lied der engelen: glorie van God in de hoge en vrede op aarde voor de mensen van goede wil! De vrede van kerstmis kan alleen hij vinden die zich in de armen werpt van God, die de afgrond van liefde is.

De vrede van Kerstmis is alleen voor de mensen van goede wil. Dat zijn de mensen die voor zich zelf en voor de anderen het goede willen. Deze mensen die in liefde leven, winnen niet alleen de eigen innerlijke vrede: het zijn tevens de mensen die de tweedracht uit het leven bannen en die daardoor garanties scheppen voor de uiterlijke vrede. Zoals God zelfs men werd uit liefde tot de mensen, omdat hij voor de mensen het goede wilde, zo moet de mens van goede wil in liefde voor de evenmensen ook voor hen het goed willen. Hij moet er op bedacht zijn om pijn te stillen, om leed weg te werken, om armen te verlichten, om vreugde te brengen en anderen goed te doen.

Ons leger heeft maar weinig aan officieren en soldaten wanneer zij geen mensen van goede wil zijn. De goede wil behoort tot één van de voornaamste fundamenten van een samenleving.

Is onze soldatengemeenschap rijk aan mensen van goede wil? Het is moeilijk dit in cijfers uit te drukken. In het leger zijn wij ten eerste op elkaar aangewezen. Iedere functie in het leger is een dienende, een helpende. Maar het gevaar is niet uitgesloten dat functionarissen de mensen over een kam gaan scheren, terwijl de soldaat in zijn moeilijkheden om aandacht en hulp vraagt voor zijn eigen, speciaal geval, dat verschilt van alle andere. Hier dreigt 't gevaar van de massabehandeling die zo gemakkelijk voedsel geeft aan ontevredenheid. De mens wordt nu eenmaal niet graag als een nummer behandeld. Sommige mensen in 't leger zijn altijd bedacht op hun eigen gemak, hun eigen comfort. Als zij het maar goed hebben, interesseert hen de rest maar weinig. Voor hun belang moet alles wijken.

Vrienden, dit zijn niet de ware broeders. De zulken hebben nog maar weinig begrepen van de boodschap van Kerstmis. De echte liefde maakt vindingrijk. Zij inspireert daden van hulpbetoon, van echt-menselijke belangstelling. Zij, die deze geest van liefde bezitten, staan steeds klaar om anderen te helpen, om aan anderen mede te delen van wat zij zelf hebben. In alle omstandigheden zien zij steeds naar de bedoelingen van de evenmens, die met ruwe woorden vaak een gekweld hart tracht te verbergen.

Vloeken zijn dikwijls de tranen van een man.

Wij moeten allen op dit Kerstfeest bidden om meer mensen van goede wil. Als het Kerstkind zijn volkstelling komt houden om het getal vast te stellen van de mensen op aarde die van goede wil zijn en die Zijn vrede zullen ontvangen, dan moet een leger als het onze een hoog getal bereiken. Vooral in de komende periode zullen wij deze mensen zo hard nodig hebben.

Moge Kerstmis 1949 voor u allen brengen uw ontmoeting met God. Moge het u tevens de vrede brengen, die beloofd werd aan alle mensen van goede wil. Zalige Kerstmis.

G. Wentholt
terr. aalmoezenier.

Generaal Scholten recipieerde

Generaal-majoor Scholten en zijn echtgenote voor het mooiste bloemstuk, dat de generaal werd aangeboden door de officieren van het troepen-commando: een getrouwe weergave van de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Zowel burgerij als militairen hebben Zondagavond 17 December door hun aanwezigheid bewezen hoe groot de gevoelens van sympathie jegens generaal-majoor P. Scholten zijn.

In de Sociëteit aan de Manggalaan was het een enorme drukte, en tal van bloemstukken waren evenzovele getuigenissen van de waardering en arbeid van onze generaal, die enige dagen tevoren was benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Een bewijs, welk een grote bewondering generaal Scholten geniet, was wel het bloemstuk, dat door de officieren van de T.N.I. geschonken werd.

Niet alleen hooggeplaatste autoriteiten waren aanwezig, ook tal van mindere goden, w.o. talrijke manschappen van K.L. en K.N.I.L., die de gelegenheid hadden aangegrepen om „hun” generaal de hand te komen drukken.

Als eerste spreker trad naar voren de gedelegeerde van de H.V.K. Mr. W. J. Sonius, aan wiens rede het volgende ontleend is:

„Toen ons — ruim een week geleden — bekend werd, dat het Hare Majesteit de Koningin behaagd heeft U te benoemen tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, was er daarover grote voldoening in brede kring. Want zelden — is er terecht geschreven — heeft een hooggeplaatst officier zowel bij de troep als in de burgerlijke samenleving er zo hoge waardering gevonden, als het geval is met „de generaal van Sumatra's Oostkust”.

Nadat Mr. Sonius gesproken had over de 35 jaren, gedurende welke generaal Scholten deze gewesten gediend had, zelfs nog nadat een welverdiende rust gekomen scheen, stelde spreker de toewijding en plichtsbetrachting van generaal-majoor Scholten ten voorbeeld aan de jongere generatie.

„En wanneer ik hier spreek over jongeren, dan bedoel ik daarmee de nieuwe generatie ongeacht haar nationaliteit, die geladen met enthousiasme en idealisme gereed staat om de fakkel der verantwoordelijkheid voor het welzijn van Indonesië van de ouderen over te nemen”.

Tenslotte wenste de heer Sonius uit naam van de H.V.K. generaal-majoor Scholten en zijn echtgenote, die steeds haar man tot grote steun is geweest, van harte geluk. Na zijn rede spelde de gedelegeerde van de H.V.K. het

eremetaal op de borst van de generaal. Vervolgens nam Ir. H. Meijer, voorzitter der Witte Sociëteit het woord. Uit zijn woorden sprak de waardering voor de Generaal. Allen, die de eer hadden met hem in contact te komen, konden steeds rekenen op zijn kundig advies. De samenwerking was vanzelfsprekend onder zijn leiding: de noodzakelijke eendracht kwam onder generaal-majoor Scholten vanzelf tot stand. Langzamerhand zien wij allen het tijdstip naderen van Uw vertrek, omdat Uw taak hier ten einde loopt — zo zeide spr. Weest U ervan overtuigd, dat de herinnering aan U altijd zal voortleven ter Oostkust; dat U hier een onuitwisbare indruk zal achterlaten”.

De heer Meyer betrok ook mevrouw Scholten in zijn huldiging en wees erop, hoe het huis van de generaal en zijn echtgenote steeds openstond voor een ieder, die steun of advies in moeilijkheden zocht.

Na deze woorden van de heer Meyer nam de generaal achter de microfoon plaats. Hij sprak zijn grote vreugde uit over deze hoge onderscheiding. „Maar”, aldus generaal-majoor Scholten, „ik zou dit eremetaal willen verdelen in minstens tien duizend stukjes voor alle officieren, onderofficieren, korporaals en manschappen, die het hebben verdiend”.

Mr. W. J. Sonius tijdens zijn rede.

Zij voerden de orders der Regering uit in het volle plichtsbeseft, naar hun beste weten. Ik zie de onderscheiding zo”, aldus vervolgde de generaal. „Zij is een eerbewijs van Hare Majesteit aan de troepen, en mij wordt het als oudste in jaren en hoogste in rang, vergund de Koninklijke onderscheiding namens de troep te dragen”. Generaal Scholten sprak ook namens zijn vrouw woorden van dank voor alle blijken van belangstelling. Vooral voor het bloemstuk, hem geschonken door de T.N.I. was hij dankbaar, en hij zag dit als een blijk van goede samenwerking.

Ten slotte richtte generaal Scholten zich tot zijn ondercommandant, luitenant kolonel A. F. L. Maris, die naar Nederland gaat vertrekken.

De generaal dankte de overste Maris voor alles, wat hij als onder-commandant voor het territorium had gedaan.

Hierna nam overste Maris zelf het woord en drukte zijn spijt erover uit, dat hij eerder naar Nederland gaat dan generaal Scholten. De generaal kon er echter verzekerd van zijn, dat overste Maris aan de boot zou staan ter verwelcoming, wanneer generaal en mevrouw Scholten naar Nederland terugkeerden.

Nog geruime tijd bleef men in de Soos bijeen. Een K.N.I.L.-Sergeant sprak nog enige woorden namens de Indonesische wapenbroeders, en er werden enkele krijgscansen herinnerend aan de dagen, toen de Marechaussee nog in Atjeh bivakkeerde, uitgevoerd.

Met het Wilhelmus werd deze geslaagde avond, waarin zowel generaal als mevrouw Scholten een warme huldiging werd gebracht, gesloten. Na een driewerf hoera op onze geëerbiedigde Koningin gevolgd door een „lang leve generaal Scholten”, gingen de meeste gasten huiswaarts. Velen bleven echter nog geruime tijd in de Sociëteit om de gezelligheid voort te zetten en nog menige dronk werd uitgebracht op „onze generaal” P. Scholten.

DE GENERAAL: (nadat op de morning-prayers zijn benoeming en de gelukwensen van de Legercommandant waren medegedeeld en het applaus van de aanwezige officieren verstomd was) „Tja..... 't is wat..... Daar zit je nou. MAAR EIGENLIJK HEBBEN JULLIE ALLEMAAL EEN TWAALFDUIZENDSTE ER VAN VERDIEND” ! ! ! !

Impressie van een feest

Vrolijke gezichten, wapperende vlaggen, stralende zon, flarden muziek, juichende toeschouwers, kortom een vrolijk en opgewekt geheel. Met deze woorden zouden wij de feestelijke herdenking van het twee-jarig bestaan van 5-10 R.I. te Kaban Djahe kunnen omschrijven. Een feestelijke herdenking die, zoals de bataljonscommandant majoor W.A. Hoevenaar het uitdrukte, verschillende malen was uitgesteld, waarbij echter van uitstel geen afstel kwam. Integendeel, van dit uitstel was een dankbaar gebruik gemaakt om de feestelijkheden zou goed mogelijk voor te bereiden. De organisatie klopte als een bus, het feest klonk als een klok.

Misschien wierp de mededeling van generaal Scholten, dat 5-10 binnenkort de Karo-hoogvlakte zou gaan verlaten, een schaduw over de stemming, doch dit was slechts kort en de mannen hebben er zich niet door laten beïnvloeden.

Hoe kon het ook anders? Wanneer je in je gebied menig zweetdruppeltje hebt laten vallen om je taak zo goed mogelijk uit te voeren en generaal Scholten zegt dan tevreden te zijn, voel je dat je niet voor niets gezwoegd hebt, dat je werk gewaardeerd wordt. Een reden om verheugd te zijn, evenals het feit, dat de generaal bovendien nog zijn bewondering uitspreekt over het sportpark, dat je zelf gebouwd hebt en waar je trots, ontzettend trots op bent. En terecht!

Bovendien kun je trots zijn, omdat je eigen sportmensen in de krachtmeting met de teams van de Oostkust, die toch heus niet voor een kleintje vervaard zijn, zeer goede prestaties leveren, prestaties, die eigenlijk hoger zijn dan je eigenlijk verwacht had.

Toch was er bij deze feestelijkheden ook een ernstig moment: de herdenking van de achttien gevallen strijdmakkers, die het hoogste gaven van wat zij bezaten: hun leven. Waar waren de gedachten van de 5-10'ers, die aan de parade deelnamen bij deze enkele ogenblikken stilte ter ere van hun gevallen kameraden, die zij van zeer nabij kenden? Niemand zal het ooit weten.....

Maar niet alleen de sportmensen en de deelnemers aan de parade deden hun best, ook 5-10's artisten-gezelschap zette bij deze herdenking zijn beste beentje voor. Zondagavond daaiden zij tot besluit van het programma achter elkaar tweemaal „Een beetje van dit een beetje van dat” af, zagen zij tweemaal een volle zaal mensen voor zich, ook al waren er verschillenden onder hen, die voor het eerst op de planken stonden. Vermoeiend? Ja, maar bij zo'n avond laat je je niet kennen en kom je zo goed mogelijk voor den dag. En inderdaad bestond deze cabaret-revue uit een beetje van dit en een beetje van dat. Van eentonigheid was geen sprake en al viel het ene programmapunt wat beter in de smaak dan het andere, over het geheel genomen sloeg de avond in en dat was per slot van rekening de bedoeling.

In ons volgend nummer komen wij nader op deze herdenking terug.

Flip.

KLEWANG.

Nieuws uit

NEDERLAND

Sint Nicolaas en het Kerstmannetje plegen ons ieder jaar opnieuw in een cadeautjes-stemming te brengen. Daarom beginnen we ditmaal met een bericht uit „Het Parool”, waarin wordt medegedeeld, dat in 1950 een ieder f 400 mag besteden voor deviezen om in het buitenland te reizen. Een welkome verrassing voor toeristisch aangelegde mensen dus. U reist nooit en te nimmer meer, zegt u? Maar een werkelijk cultureel luchtje scheppen, de kennis over een Europees volk ophalen, kan nooit kwaad. Probeer het eens opzij te leggen: een twee honderd gulden voor een uitstapje door België of Engeland.

Nu rennen we gewoon over het bericht van de ex-burgemeester van den Haag, mr. W.A.J.V., die volgens de tenlastellegging grote bedragen aan dollars en francs heeft gesmokkeld. In vliegende vaart passeren we Albert Kuyle, die eigenlijk L.M.A. Kuitenbrouwer heet, lid was van Nationaal Front en on-Nederlandse dingen schreef, waarover hij zich voor het Bijzonder gerechtshof te verantwoorden had. Nu wordt hem verweten, dat hij ondanks uitsluiting door de ereraad voor kunstenaars en perszuivering in de Linie schreef. En we rennen maar door: de zeven huiszoekingen in Bergen op Zoom, die dertig duizend gulden aan in beslag genomen goederen te voorschijn haalde; de brand in het paleis Noordeinde die voor de rechtbank werd behandeld en waaruit bleek dat er geen vergunning was verleend voor het werken met verfbanders; de fiets met hulpmotor die toch een motorrij wiel is, volgens de uitspraak van de Leeuwarder rechtbank en de schrijveris aan de politie van de procureurs-generaal in Zuid-Holland en Zeeland; het rapport van het centrum voor staatkundige hervormingen van de KVP waarin het wenselijk wordt geacht de duur van het echtscheidingsgeding te verlengen tot één jaar, een huwelijksraad in te stellen en meer bepalingen die moeten bevorderen dat een -mislukt- huwelijk niet moet worden ontbonden, zoals blijkt uit de verklaring dat de commissie tegen het opnemen is van krankzinnigheid als grond voor echtscheiding; nou, door zo te rennen schieten we hard op. Een nieuwe rubriek aangepakt, economie en aanverwante artikelen. De drie vakcentralen, het N.V.V. de K.A.B. en het C.N.V. hebben voorstellen bij de Stichting van de Arbeid ingediend. De gezamenlijke arbeiders-organisaties hebben voorgesteld de lonen met 5 pct met een minimum van f. 2.50 per week te verhogen. De kinderbijslag en de uitkering volgens de noodwet-Drees (noodvoorziening ouden van dagen) eveneens met hetzelfde percentage, dit alles met ingang van 1 Januari 1950. De verhogingen zijn noodzakelijk ter compensatie van de stijging der kosten van het levensonderhoud. De arbeidersbeweging, georganiseerd in de drie genoemde vakcentrales verklaarde zich bereid, haar bijdrage te leveren in het oplossen van de economische moeilijkheden van ons land, met name: het in evenwicht brengen van de betalingsbalans, het nastreven van volledige werkgelegenheid en het opvoeren der productie.

Wij kunnen ons indenken, dat de vakcentrales deze verhogingen wen-

selijk achten: de huismoeders in Nederland hebben met talrijke moeilijkheden te kampen. Varkensvlees bijvoorbeeld wordt per kilo maar liefst 44 cent duurder. De door de regering bekend gemaakte verlaging van de subsidie op dit vlees zou 44 cent bedragen en dat betekent, dat voor de gebruiker de prijs met hetzelfde bedrag omhoog zal gaan. Navent natuurlijk de verschillende soorten varkensvlees zoals een carbonade, die nu per stuk f 3.30 kost, vers mager spek een riks, poulet en gehakt 30 cent minder. U weet niet meer, hoe die dingen er uit zien? Wij ook niet, maar die kennis halen we wel gauw weer op. Aanvankelijk was het de bedoeling, om tegelijk met de prijsverhoging van varkensvlees de suiker acht cent goedkoper te maken. Maar op 2 December verklaarde minister Mansholt dat het om technische redenen niet mogelijk is om over te gaan tot verlaging van de prijs van suiker. Bij de besprekingen met de Stichting van de Arbeid zullen ook deze problemen, die een vanzelfsprekende verhoging van het huishoud-budget van velen betekenen, worden behandeld. We gaan nog even door met prijzen.

Een ei kost 21 à 24 cent op het ogenblik in Holland en dat is een gepeperde prijs. De stijgende eierproductie zal de kans op lagere prijzen doen toemen. Dat de prijs van een ei zo hoog is, is in belangrijke mate een gevolg van het feit dat kippenvoer moet worden aangekocht in de z.g. dollarlanden. En wist u dat aan Engeland een bepaalde hoeveelheid wordt geleverd tegen 12 cent per stuk? Maar Duitsland betaalt graag 40 tot 50 cent per stuk. Met haar geleide economie zorgt de regering er echter voor, dat niet alle eieren naar Duitsland zullen verhuizen en zo vinden we in de winkels in Holland een behoorlijk aantal kippen-grapjes. *** Het interesseert de lezer natuurlijk hoe het met de stroo-tjes-fabricage gaat in Holland. We vonden in Parool er een daverend artikel over onder de kop: „sigarettenoorlog kan niet uitblijven”. Mogen we voor u de belangrijkste zinnen citeren? „Nederland” zo schrijft dan Parool, „heeft in Amerika een partij Virginia tabak kunnen kopen van zó goede kwaliteit, dat de sigaretten industrie

een beter product zal kunnen leveren dan in 1949. Desondanks ziet de industrie de toekomst somber in. Want er worden minder sigaretten gerookt dan voorheen en de productieprijsen stijgen.” Nadat enige cijfers over de hoge belasting zijn gegeven, concludeert de schrijver: „Al met al komt van elk doosje -de gemiddelde prijs is 70 cent- zeventig procent ten bate van de schatkist.” En verder: „Roken is duur. Wordt het te duur, dan gaat men over op shag en draait zijn sigaretten zelf. De kerftabak-industrie betaalt slechts veertig procent aan accijns. Bovendien krijgt de kerfindustrie tien procent meer virginiatobak toegewezen dan de sigarettenindustrie. Virginia is de meest begeerde tabak die men in ons land rookt”. Nou, dat weten we dan allemaal maar weer. *** We zijn nog lang niet door de ups en downs die men dagelijks in de Hollandse kranten vindt. Dat het crisis-achtig vermogen, om het zo eens uit te drukken, bij ons volk nog steeds opperbest is, leest men onder de rubriek ingezonden stukken die zo elke courant er op na houdt. Als die ach-je ach-je halve kolommen aan één onderwerp worden gewijd, begrijpt men, dat er iets in de maag van een Hollander zit, dat moeilijk wordt verteerd. Het gaat hier over, dan weet u het meteen: Ministersalaris f. 24.000.

Hoe kunnen in Nederland de democratische ministers het beste in de kaart der communisten spelen? Door een salaris-verhoging te aanvaarden! *** Om nog méér en om zo veel mogelijk te weten, gaan we weer in non-stop wat berichten verslinden. Grote uitbreiding van de Koninklijke Nederlandse hoogovens en staalfabrieken te IJmuiden, waarvan de kosten circa 180 miljoen bedragen, mede met hulp van de E.C.A. In 1953 moet de uitbreiding voltooid zijn en dan zullen meer dan 2000 personen hun werk in een der nieuwe fabrieken hebben gevonden. *** Minister van den Brink heeft in het tweede deel van zijn rede over de begroting van Economische Zaken verklaard, het noodzakelijk te achten dat de arbeidsproductiviteit in 1952/53 op vooroorlogs peil moet staan. Sober leven en geen deviezen verspillen! Emigratie blijft voor Nederland onontbeerlijk, maar wij kunnen géén vakarbeiders missen. Aldus minister van den Brink. Lees dat laatste nog over lezers! *** De werkloosheid steeg in November van 49.246 tot 62.704 en werd dus hoger dan een jaar geleden. *** Uit IJmuiden: vijf grote trawlers uit de vaart genomen. Ruim 120 man zonder werk. Nog nooit was de toestand zo somber zeiden de mensen uit de visserskringen. Ondanks het besluit van de redersvereniging is de 7e December de „Medan” van een reder toch uitgevaren. *** Economie en aanverwante artikelen moeten we verlaten om wat prettige berichten

HANS KAART KRIJGT EEN NIEUWE KRAAI..... PER Vliegtuig

Jan, de opvolger van wijlen Gerit de Kraai is Zondagmorgen per vliegtuig naar zijn nieuwe meester Hans Kaart vertrokken. Stil zat de wijze zwarte vogel in een hoekje zijner ruime kooi in het vrachtruim te mediteren. Overigens heeft hij het getroffen en Hans Kaart behoeft niet bang te zijn, dat hij het kakelen onderweg zal hebben verleerd, want in zijn gezelschap bevinden zich niet minder dan 48 kraaiende hanen, en kakelende hennen, die de reis eveneens tot Batavia zullen maken.

over het militaire leven te vertellen. Amsterdam heeft een primeur, die vele steden wel zullen volgen. Het demobilisatiecomité aldaar heeft in verband met de versnelde demobilisatie van de troepen uit Indonesië, een speciale werkcommissie ingesteld die regelmatig in touw zal zijn om plaatsingsmogelijkheden van de terugkerende militairen onder de al-of-niet bebrilde ogen te zien. Een bravootje! En die krakende Waterman vertrok met slechts 200 militairen. meest KNIL-ers die van verlof terugkeerden, naar Indonesië. Dat is niet zo belangrijk zult u zeggen. Neen, maar de Waterman had ongeveer honderd ton kerstpost aan boord. Het schip wordt de 21ste in Batavia verwacht. *** De Haagse courant vertelt ons, dat de regeling van invoerrechten voor militairen in gunstige zin is gewijzigd. Militairen die uit Indonesië repatriëren zullen voortaan, behalve de in een algemene regeling voor deze categorie van invoerrechten vrijgestelde artikelen, voor een kleinhandelsprijs van f. 100 aan goederen in Nederland mogen invoeren. Tot nog toe voor slechts f. 25. Ook zal aan de wens, een grotere soepelheid te betrachten, worden voldaan. Lijfgoederen en goederen voor persoonlijk gebruik (waaronder ook geschenken enz.) zijn dan vrijgesteld van invoerrechten. Knoop het in uw (gewaardeerd) oor, beste lezers. En denk drie maal na, voor u iets op het invulformulier invult, d.w.z., dat dat u niet klakkeloos iets moet invullen. *** De rubriek militarialaria beëindigen we met het bericht dat in Nederland de Cadiclubs waarschijnlijk zullen gaan verdwijnen. De minister van oorlog wil 't cantine- en ontspanningswezen decentraliseren, zo zoals dat heet. Dat betekent dat de korps- en garnizoenscommandanten de ontspanningen moeten organiseren. Maar ook buiten de cantine's is de nodige ontspanning te vinden. De bioscopen bijvoorbeeld waar we enkele jaren geleden pas na uren-in-de-rij staan een kaartje konden bemachtigen, doen nu al het mogelijke om bezoekers te trekken. Of er om deze reden ook weer Duitse films in Nederland vertoond worden, weten wij niet. Hoe het ook zij, in de Hollandse filmprogramma's zijn Theo Lingens, Hans Moser, Kathe Dorsch en andere Oostelijke en Duitse sterren geen onbeden meer. **** Tenslotte nog een paar tips voor hen, die met de meeste spoed hun uniform uit en een burgerpakje aan willen trekken. Winterjassen in prijzen van 59 tot 90 gulden, tweedjassen in talrijke kleuren en soorten (en prijzen), kamgaren maatcostumes van 120 tot 140 pop, maar ook goede confectie-pakken, zowel tweed als kamgaren van 25 tot 100 gulden. Voor overhemden met boord behoeft u geen tientje meer neer te leggen en de bijpassende Amerikaanse dassen met broodkorstjes en kamelen zijn er van 1 tot 8 gulden. Wollen shawls van 4 tot 7 gulden en ga zo maar door. Een reep chocolade kost weer zes cent, zo u dit nog niet mocht weten. En dat was het dan weer voor deze week.

Tijdens de behandeling van het R.T.C.-accord in de Tweede Kamer had zich een grote menigte op het Binnenhof verzameld om toch maar niets te missen van deze gewichtige gebeurtenis.

4-2 VERLIET DE OOSTKUST

DODENHERDENKING

Op het ereveld aan de Padang Bulanweg te Medan had in de morgen van de 8ste Dec. een treffende plechtigheid plaats. Een plechtigheid zoals er meerdere de laatste tijd zijn gehouden: een vertrekkend bataljon brengt een stille groet aan de gevallenen.

Op de begraafplaats stond voor elk der 38 graven een militair opgesteld, een grote krans aan de voet. Voor het front der graven stonden talloze manschappen in linie aangetreden, terwijl ook vele vertegenwoordigers van militaire instanties van hun aanwezigheid blijk gaven. Onder hen merkten wij o.a. gen. majoor P. Scholten en de luitenant-kolonel P. H. J. van Aarsen op. Nadat generaal P. Scholten bij de ingang van het ereveld was begroet door de commandant van 4-2 R.I., de luitenant-kolonel H. Kroes en nadat de erewacht die aldaar was aangetreden, was geïnspecteerd, nam de plechtigheid een aanvang.

Als eerste spreker betrad overste H. Kroes het met de rood-wit-blauwe vlag bedekte sprekersgestoelte. Hij dankte de generaal voor zijn komst en sprak onder meer: „Het droeve van elk afscheid is, dat er iets dient te worden achtergelaten, waarvan het moeilijk is je ervan los te maken. Hoe waardevoller, hoe kostbaarder iets is, waarvan we moeten scheiden; hoe intiemer de verhoudingen zijn tot degenen waarvan we heengaan, des te zwaarder is het om vaarwel te zeggen.” En verder:

„Was het moeilijk om op de dag, dat wij hen ten grave droegen, een antwoord te vinden op de vele vragen, die ons oestormden wanneer wij voor het mysterie van dood of leven werden geplaatst, nog moeilijker is het van ons thans een afdoend antwoord te ontvangen, nu door de loop van de politieke gebeurtenissen alle leuzen, die ons toen nog enig houvast gaven, verstomd zijn. Waar wij wel houvast aan hebben, dat is de herinnering aan hun trouw, hun moed, hun bereidwilligheid en bovenal: hun kameradschap.”

Nadat overste H. Kroes had gesproken richtte generaal P. Scholten het woord tot de strijdmakkers van 4-2 R.I. „Op zeer ver uit elkaar gelegen gebiedsdelen van de NST en Tapanuli hebben de 38 gesneuvelden en overledenen van uw dapper korps het leven gelaten.

Waarvoor, is de steeds terugkerende vraag, welke zeker in deze dagen meer dan anders ons gemoed bezig houdt. Zijn de offers die zij met hun jonge leven hebben gebracht toen de regering dit van hen vroeg, niet voor niets gebracht? Want alleen dan, als deze vraag met „ja” kan worden beantwoord, valt uw laatste appél aan deze braven minder zwaar. Hoewel pas later de uitslag en het resultaat van al hun zwoegen en geploeter in de blubber en moerassen, het trekken door ravijnen, over rivieren en bergen, eindigende met hun dood, volledig bekend zal worden, kan nu reeds met zekerheid en overtuiging worden gezegd, dat in die latere tijd vriend en vijand, buiten de sfeer van sentiment, harts-tocht, haat en geschillen, zullen beseffen hoe enorm veel Indonesië voor zijn eenwording en rechtstoestand te danken heeft aan deze mannen, die het hoogste en meest waardevolle gaven, dat een mens op aarde te geven heeft: het kostbare leven; mannen die zowel konden vechten, pacificeren als opbouwen. Hun optreden heeft het respect afgedwongen van allen, die hen onpartijdig hebben gadeslagen.”

Na zijn toespraak legde generaal Scholten namens de militairen van het territorium een krans op het graf van de enige gesneuvelde officier van 4-2,

de tweede luitenant Bakker. Vervolgens legde overste Kroes eveneens een krans op een der graven. Hierna nam de overste weer plaats op het sprekersgestoelte om met bewogen stem en onder doodse stilte één voor één de namen der 38 gesneuvelden van het bataljon op te lezen. Na het oplezen van elke naam legde de militair die voor het betreffende graf stond opgesteld, op correcte wijze de krans aan de voet van het kruis, bracht de groet en hernam zijn plaats.

Terwijl na afloop hiervan enige minuten stilte in acht werden genomen, hesen twee manschappen van het bataljon de vlag aan de vlaggemast in top. Vervolgens spraken nog de twee geestelijke verzorgers van het bataljon een kort wijdingswoord.

De indrukwekkende plechtigheid werd besloten met een vuursalvo van het vuurpeloton. Na dit officiële gedeelte, maakten nog vele manschappen van de gelegenheid gebruik een stille groet te brengen aan het graf van hun kameraden.

Luitenant-kolonel H. Kroes legt een krans op één der graven.

AFSCHEIDSPARADE TE TEBING TINGGI

Zaterdagmorgen 10 December nam 4-2 officieel afscheid van Sumatra's Oostkust. Op de Esplanade te Tebing Tinggi vond de afscheidsparade plaats, waaraan vier compagnieën deelnamen. Hierbij waren aanwezig de Terr. tevens Troepencommandant gen. majoor P. Scholten, verschillende hoofden van dienst en enkele burger-autoriteiten.

Klokslag negen uur betrad generaal Scholten, vergezeld door de commandant van 4-2 R.I., lt. kol. H. Kroes, het parade-terrein, waarbij de in U-vorm opgestelde troepen hem gemeld werden door de parade-commandant.

GENEROSE ET MILITANTER SERVIRE.

Wederom heeft een bataljon de Oostkust van Sumatra verlaten. Nu is het 4-2 dat na een verblijf van twee en een half jaar zich gaat gereed maken om, na nog enige tijd op Java te zullen vertoeven, thuis te varen.

In dit nummer van de Klewang vindt 4-2 een greep uit zijn Korpsgeschiedenis en enige flitsen uit leven en werk van het bataljon. Namens Uw Wapenbroeders van de Oostkust wensen wij U het allerbeste, voor de tijd die U in Indonesië nog rest een goed verblijf en voor de toekomst een behouden terugkeer bij de Uwen.

HORAS!

Redactie.

Nadat hij het geheel had geïnspecteerd beklom de Generaal het spreekgestoelte. In zijn toespraak tot de mannen van 4-2 R.I. memoreerde hij de geschiedenis van het bataljon op Noord-Sumatra. (Deze korpsgeschiedenis is elders in dit nummer opgenomen. Red.).

Voorts merkte generaal Scholten op: „Gij zijt het, die met inzet van Uw jonge levens in opdracht van onze regering handelde en de politiek dier regering omzette in daden; daden, die voor een groot deel succes hebben gehad, namelijk het scheppen van een ordelijke gang van zaken in een onordelijk Indonesië.”

Alvorens de gevallen van 4-2 met enkele ogenblikken stilte herdacht werden, besloot de generaal dit gedeelte van zijn toespraak met de volgende woorden: „Mocht het in de bedoeling liggen U onverhoopt nog een paar maandjes op Java te houden, gedraagt

U aldaar zoals gij U hier steeds hebt getoond te zijn, namelijk leden van het Gentlemen Bataljon.”

Daarna richtte hij woorden van dank tot overste Kroes en zijn staf. De generaal verklaarde zelden een korpschef te hebben ontmoet, „die zo fanatiek, scherp, met diepe overtuiging voor de gerechtvaardigde belangen van zijn ondergeschikten opkwam en gevochten heeft. Ik heb dat zeer gewaardeerd.” Generaal Scholten besloot zijn rede met een driewef hoera voor 4-2 R.I.

„U SCHONK ONS VERTROUWEN”

Namens de mannen van 4-2 richtte lt. kol. H. Kroes woorden van dank tot de generaal, waarbij hij de zeer goede verhouding tussen de generaal en 4-2 aanhaalde, een verhouding die zo bijzonder was omdat „U ons vertrouwen schonk, waardoor wij van stonde aan begrepen, dat het goed diener was onder zulk een commandant.

Wij hebben getracht het devies der infanterie „Nulli cedo” na te komen”. Tot slot riep overste Kroes een hartelijk vaarwel toe aan de achterblijvenden, waarbij hij hoopte op een weerzien in Nederland.

Het officiële afscheid van 4-2 R.I. werd besloten met een defilé in de Heerenstraat te Tebing Tinggi, dat afgenomen werd door generaal Scholten.

Er volgde echter nog een onofficieel afscheid en dit was op Maandag 12 December in Belawan bij het vertrek van het Bataljon.

„TOT WEERZIENS”

„Namens het gehele bataljon roep ik een laatst vaarwel toe aan alle vrienden, die wij op Sumatra's Oostkust achterlaten. Vele goede herinneringen aan de tijd, die wij hier doorgebracht hebben, gaan met ons mee. Tot weerziens!”

Aldus lt. kol. H. Kroes in een kort woord, dat hij uitsprak, terwijl het bataljon zich reeds aan boord van het s.s. „van Outhoorn” had ingescheept voor het vertrek naar Java. Woorden, die de achterblijvenden in het territorium Noord-Sumatra er aan herinneren, dat 4-2 toch „zo'n” bataljon is, dat wij op onze beurt vele goede herinneringen aan deze mannen bewaren.

Ook de chef-staf, majoor K.D. Gerth van Wijk, die generaal Scholten in verband met diens uitstedsigheid vertegenwoordigde bij dit vertrek, merkte op, dat hij slechts node afscheid nam van het bataljon, ondanks het feit, dat hij betrekkelijk kort in het territorium was en de mannen daardoor maar oppervlakkig kende. Voorts zeide de majoor, dat generaal Scholten dit vertrek betreurde; hij was zeer op 4-2 gesteld.

„Maar”, zo besloot majoor Gerth van Wijk, „namens de generaal mag ik wel tot jullie zeggen: Nog een paar maanden in de kou en dan naar de kou!”

De embarkatie had een zeer vlot verloop. Omstreeks twee uur arriveerde de trein, die het bataljon van Tebing-

(Vervolg op pag. 7)

ZIJ, DIE BLIJVEN

soldaat G. Ketelaar
korporaal H. W. Wildenberg
soldaat A. I. v. d. Helm
soldaat P. G. Overmeer
2e luitenant G. Bakker
korporaal A. Arents
soldaat W. J. Kok
sergeant Ch. Th. de Loos
soldaat F. H. Santing
soldaat ekl. K. Keesman
soldaat R. B. Hoedt
sergeant J. Janssen
soldaat H. G. Velthuisen
korporaal K. Maurick
soldaat H. Poesse
soldaat A. v. d. Vliet
korporaal J. Dousma
soldaat M. Baks
soldaat R. Jansma

soldaat J. H. Aartsen
soldaat H. J. van Amstel
soldaat P. van Poelgeest
soldaat A. Verlaan
soldaat H. J. H. Thomas
soldaat F. H. Klein Gunnewiek
korporaal J. H. Poortvliet
soldaat W. Bankersen
soldaat H. Lovink
sergeant Y. Smits
soldaat H. J. Boerboom
soldaat ekl. J. Hoeve
soldaat J. M. Schoorl
soldaat J. Jonker
soldaat H. Nyhelt
soldaat J. Ursem
soldaat ekl. A. J. Groot
soldaat S. van Es
soldaat J. J. Cordus

Uit de historie van 4 - 2 R. I.

Nog maar nauwelijks enige weken terug vertrok het bataljon 3-3 R.I. van Sumatra's Oostkust om na een diensttijd van drie jaren naar huis terug te keren. En thans is het 4-2 R.I. dat afscheid nam van dit territorium om in afwachting van zijn repatriëring naar Java te gaan en zich daar voor te bereiden op de terugkeer naar het vaderland. Zoals te doen gebruikelijk geven wij hiernaast een kort overzicht van het vertrokken bataljon.

Op 14 Mei 1949 vertrok het 4e bataljon van het 2e regiment infanterie uit Rotterdam om op 9 Juni voet aan wal te zetten te Belawan.

Bij deze aankomst kon niemand vermoeden dat het bataljon onmiddellijk zou worden ingezet ter verdediging van de demarcatie-zone tegen de telkens infiltrerende bendes.

Het vak zuidwest van Medan werd in de periode van 10-15 Juni overgenomen van Inf. VI, het KNIL bataljon, dat in de voorafgaande periode vele moeilijkheden met de tegenstanders in dit vak had ondervonden. Dat de taak niet gemakkelijk was bleek al onmiddellijk toen op 16 Juni de eerste zelfstandige patrouille van 4-2 in de richting van Bindjei op ongeveer 250 meter van de demarcatielijn op een vijandelijke infiltratie stuitte en in een hevig mitrailleur en mortierduel werd gewikkeld.

Dit gevecht werd het eerste in een lange rij van schermutselingen die in de periode voor de aanvang van de 1ste poli-

dang Bulan Estate in de richting van Arnhemia. Aan dit peloton viel de eer te beurt om op 21 Juli als eerste de demarcatielijn te overschrijden.

Namen als Tandjung Slammat, Belawan Estate, (waar de brug zonder slag of stoot bezet kon worden), H. Perak, Tandem Hiller, Bindjei en Klumpang zijn bekend. Het zou te ver voeren een volledig verslag van de gevechtshandelingen van deze actie hier te vermelden. Vermelding verdient nog de brug over de S. Wampu bij Stabat. In de nacht van 26 op 27 Juli werd een vijandelijke aanval ingezet welke zich nog enige malen herhaalde. Deze aanvallen werden echter afgeslagen dank zij de taaië verdediging van de 4-2ers, die met steun van de toegevoegde sectie artillerie van 9 R.V.A. er in slaagde de brug te behouden. Op 3 Augustus vermeldt het gevechtsrapport een vijandelijke aanval op een opruimingsploeg van de 8ste Genie Veldcompagnie bij Mentjirim. De infanteriehulp, waarom gevraagd werd, zorgde er voor dat de vijand weldra het veld ruimde. Op 4 Augustus zette een compagnie van 4-2 R.I. gesteund door een compagnie van 3-3 R.I. en enige ondersteunende wapens een actie in vanaf de verkeersbrug te Stabat. Met behulp van een bulldozer werden de versperringen die over de weg waren aangebracht, uit de weg geruimd en de colonne kon haar opmars voortzetten. In snel tempo kon nu langs de 15 km. lange weg naar Tandjung Pura worden opgerukt. De Noord en Zuid bruggen over de Batang Serangan werden snel bezet, zodat het de tegenstander niet gelukte de ladingen onder deze bruggen tot explosie te brengen zodat zij onbeschadigd in onze handen vielen. Door deze snelle opmars was het mogelijk de stroom en waterlevering in T. Pura doorgang doen vinden. 4-2 had het geluk tijdens de aanvallen op de Stabatbrug geen gesneuvelden te tellen, zodat er met grote tevredenheid kan worden teruggezien op de prestaties en de resultaten van deze periode der eerste actie.

CONSOLIDATIE.

Na het beëindigen van de vijandelikheden was het gebied van 4-2 R.I. aanzienlijk uitgebreid. Te denken dat 4-2 op zijn lauweren kon gaan rusten, neen, zo was het niet. Verdragschendingen waren

aan de orde van de dag. De sabotage van de tegenpartij was er op gericht ondernemingsgebouwen door brand te vernielen. Door de bezetting van T. Slammat kwam echter verbetering in de toestand. In deze periode onderscheide zich vooral de luitenant Bakker die echter later zijn moedig optreden met de dood moest bekopen.

Wij moeten nu volstaan met het noemen van een reeks namen die de mannen van 4-2 bekend in de oren zullen klinken, zoals: Arnhemia, Sibolangit, Kuala Langkat en P. Brandan. Op 31 Aug. 1947, de verjaardag van koningin Wilhelmina, werden twee officieren beëdigd te Tandjung Pura. De middag werd doorgebracht met athletiek wedstrijden en 's avonds was er het optreden van het 4-2 gezelschap in de cantine.

De laatste maanden van het jaar werden gekenmerkt door herstel en vooruitgang. Er werd veel gepatrouilleerd, maar veel belangrijke wapenfeiten zijn over deze periode niet te melden. Toch was 't geen tijd van stilstand voor het bataljon, want op de Kerstdagen en 31 December 1949 was waakzaamheid geboden.

Het door de overeenkomst op de Renville afgekondigd cease fire op 17 Januari 1948 bleek een ernstige poging om het wapengeweld te doen ophouden en naar een goede oplossing van het conflict te zoeken. Er werden enige besprekingen gevoerd met TNI officieren en de commissie van goede diensten.

Deze tijd van betrekkelijke rust werd door het bataljon aangewend om over te gaan tot een intensieve training, aan sport en vorming werd een ruime plaats ingeruimd.

Vermelding verdient nog de oefening bij Pantai Tjermin met behulp van een LCT en zes LCV's in samenwerking met de luchtmacht. In de maand Juni werd met de concentratie van 4-2 R.I. begonnen en op 7 Juni 1948 werden Tandjung Pura en Bohorok als centra van hun sector overgedragen aan het pas opgerichte 3-15 R.I. Bijna een jaar lang had het vertrekkende bataljon de bewaking van de status quo lijn met het Atjehse gebied uitgevoerd. De lage moerasachtige kuststreek was niet de meest aangename legering voor de troepen, die zonder te acclimatiseren al direct in Belawan werden ingezet. In Juli werd met medewerking van pantserwagens, genie en een sectie van de 7e afd. Artillerie een grote oefening gehouden.

Op 31 Augustus vond te Medan een parade plaats voor de Terr. tvs. Trp. Cdt. waaraan 4-2 in zijn geheel meedeed. In de daarop volgende week stonden alle kampementen in het teken der feest-

viering in verband met het 50 jarig jubileum en daarna de regeringsoverdracht en de inhuldiging van koningin Juliana. Deze maanden werden gekenmerkt door een afwachtende houding waarin men op alles voorbereid moest zijn. Immers, de minder gunstige politieke ontwikkeling liet ook niet na zijn stempel op de stemming te drukken.

DE TWEEDE POLITIONELE ACTIE

Op 16 Dec. 1948 was er een belangrijke gebeurtenis voor 4-2, het bataljon ging scheep om aan de tweede politionele actie te gaan deelnemen. De gevechtsgroep „Zeeslang” (4-2 R.I.) en Makreel (4-3-15 R.I.) stapten aan boord om onder commando van luit. kol. H. Kroes de landing te Pankatan uit te voeren. Onmiddellijk na de landing werd de opmars over land voortgezet met jeeps en rijwielen. Het doel was de onderneming „WINGFOOT”, die 19 December bereikt werd. Een gedeelte van de fabriek was echter vernield, de overige gebouwen van het emplacement waren nog in tact. De omgeving werd vervolgens gezuiverd en de sector werd overgedragen aan 3-3 R.I. terwijl 4-2 terugkeerde naar Medan.

Op 23 December werd de actie „GEMS” tegen Tapanuli van Siantar uit ingezet. Een compagnie onder leiding van kapitein Harreveld, werd op het vliegveld Siborong-borong ingevlogen en met jeeps naar Tarutung vervoerd. Hierbij werd geen tegenstand ondervonden. De rest van de tweede compagnie ging onder commando van luitenant Hunneman per auto naar Prapat, per LCV naar Balige en trok toen door naar Tarutung. Een der patrouilles die werd uitgezonden onder onder commando van luitenant Ashmoneit nam de chef staf van sector 2 van TNI, majoor Luther Siburian, gevangen.

De ondersteunings compagnie vertrok op 26 December over de middels klaargekomen weg naar Tarutung, terwijl op Oudejaar 1948 een compagnie naar Sibolga vertrok om de bezetting over te nemen zodat de twee KNIL compagnieën die daar aanwezig waren, vrij kwamen om door te stoten naar Padang Sidempuan.

Op 4 Januari 1949 arriveerde de Trp. Cdt. luit. kol. W. Trebels en vestigde zijn staf in Tarutung. Na de aankomst van de tweede compagnie van het bataljon werd begonnen met de zuivering van de omgeving van Sibolga. Vooral het peloton onder leiding van de luitenant Kroon ontmoette daarbij zware tegenstand. Op 5 Januari had de situatie zich zodanig ontwikkeld, dat de normale werkzaamheden weer een aanvang konden nemen. In Sibolga werd het weer rustig, de genie deed daarbij belangrijk werk door er zorg voor te dragen dat waterleiding en verlichting weer konden werken. Een moeilijke tijd was aangebroken voor het bataljon en aan de troepen werden hoge eisen gesteld. Sorkam, Barus, Onan Hassan, Sarula, Aek Raisan, Tunka, Pinang Sore, Kolan en Adiankoting zijn voor het bataljon niet alleen namen op een kaart doch vertegenwoordigen voor de mannen van 4-2 een van de zwaarste maar toch ook prettigste periodes van hun verblijf in Indonesië. De maand Februari zette in met de zuivering van de weg Balige-Tarutung met als einddoel de bezetting van Sipahutar. De actie geschiedde in samenwerking met troepen van 5-11 R.I. en het geheel stond onder leiding van majoor Westendorp, commandant van de derde compagnie van 4-2.

Een intensieve patrouillegang en de slechte wegen voorkwamen dat Tapanuli een vacantieoord werd. Hoewel 4-2 haar tijd in Tapanuli heeft doorgebracht droegen ook de 8ste genieveldcompagnie met o.a. zijn E.M. peloton, de AAT, de Huzaren van Boreel en de LTD er veel toe bij om deze tijd te vergemak-

Kolonel Scholten op bezoek bij 4-2.

tionele actie de weerbaarheid scherpte en de 4-2ers van de ernst overtuigde om orde en rust in dit mooie land te herstellen. Hoewel het in de periode voor Juli 1947 enige malen voorkwam dat de stellingen van over de demarcatielijn met vijandelijke mortieren en artillerie werden beschoten, vond echter op 13 Juli een ware artillerie beschieting plaats, waarbij de inslagen vaak dichtbij de stellingen van 4-2 kwamen te liggen. Steun van eigen artillerie werd aangevraagd en na het afgeven van enige salvo's op het gepeilde doel werd het weer rustig.

Voor de troepen die nog slechts luttele weken in de tropen waren en voor wie de tropische nachten nog velerlei geheimen bevatten was deze periode een goede oefenschool om in de hierna volgende tijd van de eerste politionele actie aan te tonen, dat de geoefendheid en strijdvaardigheid van het bataljon een zodanig peil hadden bereikt dat zij met de hier reeds aanwezige troepen konden wedijveren.

DE EERSTE POLITIONELE ACTIE.

Op 21 Juli begon de eerste politionele actie, die werd ingeluid door de radiorede van de legercommandant, luitenant-generaal S. H. Spoor en de woorden van de Terr. tvs. Trp. Cdt. Nrd. Sum. de toenmalige kolonel P. Scholten in zijn dagorder van 20 Juli: „Weest uw plicht in-dachtig, ik reken op u allen”. De eerste dagen had 4-2 een bindende taak, zodat de vijand gedwongen werd in zijn stellingen te blijven en de bataljons Inf. IV en Inf. VI in de gelegenheid werden gesteld om door te stoten.

Een peloton van 4-2 R.I. werd ingeschakeld bij de aanval van 1-1 R.I. op Pa-

Het ambarkeren te Belawan was het begin van de actie „Zeeslang”.

(Vervolg pag. 7)

UIT DE HISTORIE VAN 4-2 R.I.

(vervolg van pag.5)

kelijken. Tussen deze onderdelen en 4-2 heeft altijd een hechte band bestaan. Ook feestdagen ontbraken niet in Tapanuli, zoals de verjaardag van koningin Juliana, toen diverse feestelijkheden het programma vormden. De verjaardag van Prinses Wilhelmina met als hoogtepunt een cabaretavond voor en door alle onderdelen en als laatste maar zeker niet het minst grootse feest ter gelegenheid van het driejarig bestaan van het bataljon waarin het gezelschap Tip en Top voor de laatste maal in Tapanuli nogmaals een ieder in bewondering bracht voor hun kunnen.

Na een verblijf van twee en een half jaar is de dag aangebroken dat de 4-2ers de Oostkust gaan verlaten! Bij het vertrek van deze wapenbroeders geldt het spreekwoord: „partir e'est mourir un peu". Immers het bataljon 4-2 R.I. laat in dit territorium vele vrienden zowel onder militairen als burgers, zowel onder Europeanen als Indonesiërs, achter. Laten wij hopen dat Tapanuli de vruchten van het verblijf van 4-2 in de toekomst moge plukken.

Er zijn echter ook een aantal kameraden die achter blijven. Zij die het hoogste offer brachten dat van hun gevraagd kon worden zullen hier een blijvende getuigenis zijn van de goede naam van 4-2 R.I. Dat zij rusten in vrede.

Diegenen, die thans naar Java vertrekken om daar hun laatste maanden van hun tropentijd door te brengen, wensen wij het beste en een behouden terugkeer in het vaderland.

4-2 VERLIET DE OOSTKUST

(Vervolg van pag. 7)

tinggi naar de haven van Belawan vervoerde. In een vlot tempo gingen de mannen aan boord, zodat reeds om ongeveer half vier de inscheping was geëindigd. Verschillende autoriteiten gaven hierbij van hun belangstelling blijk. Op de kade en aan boord merkten wij behalve majoor K.D. Gerth van Wijk o.m. op de commandant van het militair hospitaal overste W.J. van Thiel, majoor H.A.F. Bergmans en de adjudant van de generaal, majoor A. H. Soomers. Ook de heer A. Luteijn, die tot de overdracht van Tarutung in deze plaats de functie van P.B.A. vervulde, bevond zich onder de belangstellenden.

UITSTEKENDE STEMMING

De stemming aan boord was uitstekend en ondanks de spanning, die er onder de mannen heerste over de vraag, waar het bataljon uiteindelijk gelegerd zou worden, betreurde vrijwel niemand het, dat hij zich ook nog een indruk van Java zou kunnen vormen. „Och, wanneer we thuiskomen is de eerste vraag, die gesteld wordt: Hoe vond je Batavia? En zit je dan met je mond vol tanden, dan wordt je toch niet helemaal voor vol aangekeken".

Precies om vier uur bromde de stoomfluit van de „van Outhoorn" drie maal en gleed het schip langzaam van de kade, terwijl uit honderden kelen het bataljonslied van 4-2 klonk.

Een van de meest gewaardeerde bataljons vertrok van de Oostkust, op weg naar Java.

Vaarwel mannen, en voor spoedig: Een behouden thuiskomst in het Vaderland!

Even beuken op de Gong

Ditmaal geen afscheid van „haantjes" of „blubbertrappers", of „houdt de wielen draaiend", niets van dit krijzend materieel gedoe, nu iets verhevens, iets over een bataljon dat de ere naam „gentlemen" ontving, toen ze nog maar nauwelijks voet op de Oostkust hadden gezet.

Nu 4-2 gaat vertrekken, voelen we het gemis niet veel te weten van 4-2. Dat gaat trouwens meestal zo, als het afscheid genaderd is. Wat wij wel kennen is het maandblad „De Gong" en de geestelijke vader van dit blad, de sergeant Toonen. We zijn verplicht hem voor het voetlicht te halen, want als we dat doen, hebben we meteen De Gong. En waarom dat? Wel zo'n „huis-orgaan" is een getrouwe afspiegeling van het leven in een bataljon. Het is een realistisch dagboek dat het wel en wee van „de troep" beschrijft.

Nummer één van de Gong uit ons archief begint met vele klassieke openingsstukjes waarin zinnen verdwalen als „de korte tijd, die ons hier nog rest", en we vinden een rubriek. „Wist u dat?....." waarachter staat: „dat, maar eenmaal komt de tijd..... verboden is voor militairen?"

Dat vraagteken is nu weggevaagd. Die tijd is gekomen.

Tussen dat vraagteken en het wegvaagen is veel gebeurd.

We bladeren met z'n allen de Gong door. In dat jaar '48 weet Sinterklaas ook 4-2 nog te vinden, in Medan als wel in Brastagi en hoe de baardige man dat nu voor elkaar heeft gekregen snapt een buitenstaander nog niet. De kerstman was ongelukkiger. Vier-twee was aan het reizen en trekken geslagen. De artikeltjes over het wedervaren te land, in de lucht en op de blauwe zee zijn sober en ernstig.

We bladeren als maar verder. De maanden gaan vlugger voorbij: 4-2 heeft het druk. Gaan de moeilijkheden ook sneller langs ons heen? Ach moeilijkheden, het zijn meer lastige taken dan moeilijkheden in de ware zin des woords.

.....Prate we d'r maar niet meer over. We bladeren verder in de levenskrant van 4-2. Reisimpressies en gemoede-

lijke sportverslagen geven de toon aan. Uit alle hoeken waar de warme wind maar vandaan kan komen, dwarrelen de reisverhalen van scherpzinnigen-met-deductie bij de Gong. Zo is de Gong eigenlijk een dagboek voor de gentlemen-lieden. Want bijna een ieder van dat bataljon schijnt de gelegenheid te hebben gehad dan hier- en dan daarheen te reizen en kijkjes te nemen. We zitten ineens „al" in April '49. Door een grote en pakkende kop valt een artikel op. „Blij kijken maar", van „T." Een paar felle streken van een borstelige kwast. Een terugblik in een tijd die in Holland „voorjaar" wordt genoemd en een terugblik die concludeert: en toch, blij kijken!

Twee citaten? Hier: „Toen ik kort geleden blijkbaar een beetje verschrikt de versplinterde voorruit van een beschoten drietonner bekeek, wist de chauffeur me ongenadig op m'n nummer te zetten door zijn glashare opmerking: „En toch maar blij kijken!" Het boekdeel wordt lijvig. Maar wanneer we boven een nieuw hoofdstuk zien staan: De boot in de haven, vermoeden we, dat dit het slot zal zijn. Nieuwsgierig lezen we verder, en onze ogen worden groot, als we toe komen aan de beschrijving van de soldaat, staande aan het strand van een mooie baai. Maar waar hij uitkijkt naar een oceaanstomer tegen een strakblauwe lucht, nodend hem naar huis te varen, ligt daar voor hem de vlerkerige vissersprauw, die met een klein, ijl mastje, als een magere vinger, naar de hemel wijst. Donkere wolken kondigen een naderend onweer aan. „En toch maar blij kijken!" Het devies is gebleven. Ai, daar voelen wij, jaré-in-de-tropen-mensen een steek gaan, dwars door ons fors voorhoofd. Het is alsof er een steen op valt en dat doet het ook, want het rimpelt. Een heel nummer is daar gewijd aan het tweejarig bestaan in de tropen.

En dan zijn we zo langzamerhand in vogelvlucht aan het eind gekomen van ons bezoek aan de „Gong". De redactie van de KLEWANG wenst de vier-tweeërs het allerbeste en een goed verblijf gedurende de resterende tijd in de tropen.

ER WAS EENS EEN GEMS....

(alleen voor 4-2'ers)

...die heel graag een jeep wilde besturen. Heel begrijpelijk en zeer vele Gemzen doen zoiets bijzonder goed. In dit geval echter wilde het niet lukken, ondanks herhaalde pogingen. En de laatste poging vond plaats in de omgeving van Sibolga en juist in de omgeving van Sibolga plachten vele grote en kleine ravijnen het leven van jeep-studerende Gemzen zeer te veronaangenamen. Zondanig zelfs, dat een enkele maal zo'n rijdende school in een ravijntje terecht kwam: geen rijbewijs, maar wel een groot hoofdverband en een gebroken arm.

...die een telegram kreeg, waarin hij verzocht werd, de oude kransen van carriers om te komen ruilen tegen nieuwe. Dat was de bedoeling tenminste. Maar helaas, telegrammen worden soms verminkt, zodat „kransen" omgetoverd werden in „kranten". Onze Gems snapte er niet veel van, maar toch verzamelde hij een week lang alle oude kranten, totdat hij op een gegeven dag een grote zak vol had. Hiermede toog weer een andere Gems naar de afzender van het telegram, die begrijpelijkerwijs vreemde ideeën kreeg over 's Gemzen verstandelijke vermogens. Er kwam geen zak met nieuwe kranten terug.

..... die een zeer originele manier uitvond tot het aankondigen van verhuisdata. Hiertoe naam hij steeds weer cantine's onder zijn beheer en of het nu een kampong-hutje was of een paleis, het uiteindelijke resultaat was een cantine, die er wezen mocht. Andere Gemzen leerden deze wijze van publicatie te verstaan en zelden steeds: „Cantine klaar, dan gaan we verhuizen....." en terecht!

..... die zich, samen met enkele andere Gemzen, zeer aangetrokken voelde tot een ritje in de wagen van de overste aller Gemzen. En helaas, het verlangen werd hen te sterk en met voldane gezichten zweefden zij over een brede Oost-Sumatraanse weg totdat zij, nogmaals helaas, de overste ontmoetten. Pijn zeer veel pijn.....

Flip.

Tapanuli, zoals wij het kenden.

OP SUMATRA

tanter Service

DEC. '49

ps per Dakota door de lucht vervoerd. Links 2 :
Links 3: De wegen van Tapanuli hebben menige
het wagenpark rijdend hielden. Midden 1: Ook in
den 2: Maj. Meulemans weet ook onder de motor-
dt in de ambulance-wagen gedragen. Rechts 2 :
rage voor Baroes wordt per prauw aangevoerd.
7.

TAPANULI: En de mensen die er afscheid namen

IK ben zojuist thuis gekomen na een reis van enkele weken waarin ik de gehele ontruiming van Tapanuli meemaakte. Ik kwam uit een wereld van jakkerende convoien over stoffige wegen, die af en aan reden om onze troepen met al hun barang uit een gebied zo groot als Nederland te brengen. Alles was er in de weer, ieder had zijn taak. En hier in Medan was het opvallend rustig. De mensen zagen er fris en schoon uit, ze hadden geen haast, en de geluidloze wagens glansden er als altijd. Ik verbaasde me erover dat men hier tijd gehad had om Sinterklaas te vieren, en dat de etalages werk hadden gemaakt van het komende Kerstfeest. De kranten hadden grote verslagen over de felle debatten in de Tweede Kamer, en door de radio hoorde ik dat gelijktijdig met de ontruiming van Tapanuli ook andere gebieden in de Archipel door onze troepen waren verlaten. En de belangrijkheid van de afgelopen weken in Tapanuli werd plotseling zeer ondergeschikt en teruggebracht tot wat het in wezen was: kleine springende pijltjes die plotseling op de enorme landkaart van Indonesië verschenen op een klein gebied van Noord-Sumatra, en vakjes, die zwart dichtvloeiden, zoals een film schematisch de opmars van een leger in beeld brengt.

In de ochtenduren van de 30ste November toen de langgerekte nevelslierten nog laag in de hemel hingen, begon de ontruiming van Tapanuli met de overdracht van Sipirok, een onbetekenend plaatsje ten Zuiden van Padang Sidempuan. En op 13 December, toen Majoor Adjie met een „It's all right, Sir”, zijn troepen voor de laatste maal meldde aan Lt. Kol. Harvey, een der militaire waarnemers van de UNCI, was met de overdracht van Lumbang Djulu de ontruiming van Tapanuli door onze troepen voltooid.

CHURCHILL-SIGAAR

Het stadje Padang Sidempuan in de Zuid-West hoek van Noord Sumatra, is even langgerekt als zijn naam. Met een beetje verbeelding kan men het vergelijken met een enorme Churchill-sigaar, en op de plaats waar zich het gekroonde bandje bevindt, ligt er de passaar, waar om heen zich het alledaagse leven van een provinciestadje afspeelt. Met een jeep is men er snel uitgekeken, en wanneer men geen dringende zaken heeft af te doen kan men zijn tijd nog het best doorbrengen in „Restaurant Centraal”, een chinees eethuis, waar men goed kan eten en alle gelegenheid heeft zichzelf te bekijken in de enorme spiegels die een hele wand beslaan. Verder beschikt het plaatsje over een bioscoop, waarvan de geluidsinstallatie het presteert om van Paul Robeson („Proud Valley”) een tenor te maken.

Maar ik was niet naar Padang Sidempuan gekomen om U hier over te schrijven, de reden van mijn bezoek was om aanwezig te zijn bij de overdracht van dit plaatsje aan de Republiek. Enkele dagen voor de overdracht was ik er aangekomen met een convooitje van tien jeeps, dat enige zeer belangrijke personen voor vermelde gebeurtenis naar Padang Sidempuan bracht, onder wie twee militaire waarnemers van de UNCI, de Nederlandse Resident en de militaire commandant van Tapanuli en hun Republikeinse collega's.

VOLGEPROPTEN CONVOOIEN

In de ochtend van 2 December werd Padang Sidempuan door onze troepen verlaten, en overgenomen door de TNI. Volgepropte convoien verlieten in de vroege morgenuren de stad, en overal zag

DE OVERDRACHT VAN SIBOLGA.

Rechts de Nederlandse delegatie; v.r.n.l. luitenant-kolonel Th. Lutkie, resident Heckman en luitenant-kolonel B. H. de Vries. Midden de UNCI en links de republikeinse delegatie, Dr. F. L. Tobing en kolonel Kawilarang.

men drietonners staan die werden volgeladen met kasten, tafels, banken en stoelen, kortom met alles wat een leger zoal meesjouwt. Zo nu en dan kwamen stoffige convoien met soldaten voorbij, die van een verder gelegen post op doortocht waren. En tussen al deze drukte de MP, die het vervoer stond te regelen met niet meer zenuwen dan een verkeers-

agent op de spitsuren van Philips-Eindhoven.

Hoewel de feitelijke overdracht, hoe sober en snel ook, wel enige tijd een indruk achterlaat, zal ik van Padang Sidempuan toch alleen maar de stilte othouden, die ontstond toen de Nederlandse troepen reeds vertrokken waren en de TNI nog niet was binnengekomen.

Tapanuli overgedragen

Dinsdagmorgen 13 December zijn de plaatsen Balige, Porsea en Lumbang Djulu door de Nederlandse troepen overgedragen aan de T.N.I. waarna zij naar het gebied van de N.S.T. vertrokken. Met deze overdracht werd de ontruiming van het gehele T.B.A.-gebied Tapanuli voltooid.

Maandag-avond, aan de vooravond dus van de overdracht, is door de republikeinse resident Dr. F. L. Tobing, in het gebouw van de Pengadilan Negeri in Balige een tea-party aangeboden, waaraan o.m. werd deelgenomen door de beide UNCI-vertegenwoordigers lt. col. Harvey en Sq. Ldr. D. S. Addison, de troepencommandant Tapanuli, lt. kol. B. H. de Vries met zijn chef-staf, de Resident F. P. Heckman, de commandant van het 424ste bataljon lt. kol. J. v. d. Berg, de plaatsvervanger van lt. kol. Kawilarang de majoor Kartakusumo, de chef-staf van het sub-territorium VII Tapanuli majoor Adji, de commandant van de sector omvattende Humbang en Silindung: Majoor L. Malau en de cdt. van de republikeinse politie in Tapanuli, Inspecteur I Darwin.

Op deze party is door verscheidene autoriteiten het woord gevoerd. Als eerste spreker bracht de republikeinse resident van Tapanuli, dr. F.L. Tobing in herinnering dat de overdracht over Tapanuli de volgende morgen verwezenlijkt zou worden. Spreker onthulde dat de overdracht op efficiënte wijze en vreedzaam heeft plaats gevonden en hij wilde van deze gelegenheid gebruik maken, om namens de Republieken uiting te geven aan zijn gevoelens van dankbaarheid en waardering jegens de Nederlandse militaire en civiele autoriteiten voor de verleende medewerking. Vervolgens sprak dr. Tobing een woord van dank over de correctie wijze waarop zij in zoveel problemen bemiddeling hadden verleend. Dr. Tobing, wiens toespraak later in een Engelse vertaling werd voorgelezen door de secretaris van de republikeinse delegatie bij de plaatselijk gemengde commissie van Sibolga, besloot met alle aanwezigen uit te nodigen met hem een drank uit te brengen op een blijvende vrede en welvaart.

Vervolgens sprak de cdt. van sector II van het sub. Terr. Tapanuli majoor L.

Malau een kort woord namens de T.N.I. Allereerst richtte hij zich tot de vertegenwoordigers van de UNCI, hen zijn erkentelijkheid en dank betuigend voor de door hen verleende bemiddeling bij de overdracht van Tapanuli, waarna hij hen een geschenk aanbood. Vervolgens wendde hij zich tot de Nederlandse militaire autoriteiten zeggende dat hij er prijs op stelde te verklaren dat de als gevolg van de afkondiging van de cease-fire order alle gevoelens van vijandigheid te niet gedaan waren zodat hij thans van broederlijke gevoelens was vervuld.

Onder aanbidding van geschenken aan Overste de Vries en Overste v. d. Berg besloot majoor Malau zijn toespraak aldus: „Moge God ons behoeden in de komende dagen van opbouw van onze naties in vrede en welvaart”. Hij wenste vervolgens beide officieren het beste in hun verdere loopbaan.

Als volgende spreker nam de troepencommandant Tapanuli lt. kol. B. H. de Vries het woord die mede namens de territoriaal tevens troepencommandant voor Noord-Sumatra dank bracht voor de correctie samenwerking bij de overdrachten van de militaire posten in Tapanuli.

Na dit dankwoord van Overste de Vries, spraken voorts o.a. de Nederlandse resident de heer F. P. Heckman, de voorzitter van 't Local Joint Committee te Sibolga, lt. col. Harvey, de secretaris van de republikeinse delegatie bij het L.J.C.-Sibolga, de cdt. van het 424ste Bataljon lt. kol. J. v. d. Berg die zich speciaal met een dankwoord voor de aangeboden geschenken richtte tot de Sector-commandant majoor Malau. Sq. Ldr. Addison dankte voor de samenwerking en de geschenken, terwijl tot slot de plaatsvervangend cdt. en chef-staf van het sub. terr. VII Tapanuli een kort woord tot alle aanwezigen richtte, waarin hij namens de commandant van het territorium lt. kol. A. Kawilarang zijn dank betuigde voor de tot standkoming van de overdracht van Tapanuli.

Dinsdagmorgen 13 December om kwartover tien vond in Balige de ondertekening plaats van het proces-verbaal van overdracht, welke formaliteit een enigszins plechtig karakter droeg. Na de on-

In de eerste helft van December is Tapanuli door de Nederlandse troepen overgedragen aan de T.N.I. Een verslaggever van „DE KLEWANG” heeft deze episode in haar geheel meegemaakt. In nevenstaand artikel treft de lezer enige van zijn impressies aan.

Met het vertrek der Nederlandse soldaten, was het vervoer van de weg verdwenen, en was het ongemerkt stil geworden. Enkele leden van de Republikeinse politie waren de stad reeds binnengekomen om in afwachting van de komst van hun troepen het gezag te handhaven. Per auto arriveerden de Republikeinse Resident en de commandant van de TNI-groep die Padang Sidempuan zou bezetten. Ik stond voor de Pasan Graham, een soort doorgangshuis gelegen in het centrum van het plaatsje, waar de hoge militaire en civiele autoriteiten voor deze gelegenheid hun intrek hadden genomen. Op enige afstand van me stonden de beide militaire waarnemers van de UNCI. Plotseling zei iemand tegen me: „Merk je niet hoe stil het is geworden?” En weer viel met het op, hoe volkomen en haast beklemmend de rust was. De bevolking die tegenover de Pasan Graham stond te kijken zweeg, en zelf fluisterde je onwillekeurig, wanneer je met iemand sprak. En ik geloof dat iedereen zich hiervan ook bewust was.

Persoonlijk wenste ik dat de overdracht niet lang meer op zich zou laten wachten. Het burgerlijk Bestuur was de vorige dag reeds aan Republikeinse ambtenaren overgedragen, de Hollandse bezetting was vertrokken. Het wachten was alleen nog op het binnentrekken van de TNI. In de tussentijd werd het officiële proces verbaal van overdracht in de drie talen voorgelezen en daarna ondertekend. Alles was gereed.

(Vervolg op pag. 11)

dertekening door de militaire waarnemers lt. col. Harvey en Sq. Ldr. Addison, de Nederlandse troepencommandant van Tapanuli lt. kol. B. H. de Vries en de chef-staf van het republikeinse territoriaal commando over Tapanuli en Sumatra's Oostkust majoor Kartakusumo die als plaatsvervanger van lt. kol. Kawilarang optrad, sprak allereerst lt. kol. de Vries een kort woord zeggende: „Hierbij heb ik het Nederlands Militair Gezag en het Troepencommando Tapanuli overgedragen aan luitenant-kolonel Kawilarang en bij diens afwezigheid aan majoor Kartakusumo”.

Vervolgens hield de resident Dr. Tobing een korte toespraak waarna hij Overste de Vries, Resident Heckman en de beide militaire waarnemers naar Batakse adat, elk een Bataks kleed aanbood.

Daarna volgde de ontruiming van Balige. Om half elf verlieten de Nederlandse militairen hun post waarna een bezetting van 100 man T.N.I.-troepen onder commando van de kapitein Lau Pace en 40 man republikeinse politie de stad binnentrok.

Tot de in Balige achtergebleven personen behoorden o.a. 3 paters van de Capucijner Orde en 39 man van de Algemene Politie.

Om half twaalf vond vervolgens de overdracht plaats van de militaire post te Porsea welke werd overgedragen aan de luitenant der T.N.I. Strauski met 70 man troepen waarna om twaalf uur met de overdracht van Lumbang Djulu, de teruggave van geheel Tapanuli tot stand gekomen was.

De autoriteiten die de avond tevoren de tea-party en des morgens de plechtige ondertekening van het proces-verbaal van overdracht bijwoonden, waren eveneens bij deze overdracht enaanwezig.

De T.N.I. trekt de ontruimde gebieden binnen.

(Vervolg van pag. 10)

OP RIJEN VAN VIER

Ik merkte de komst van de TNI het eerst aan de kinderen langs de weg. Men ziet zo iets altijd het eerst aan kinderen. Eentje begint er te roepen en wijst, en dan zwermen zo met hele groepen over de weg, en worden dan altijd weer even snel tegengehouden en teruggestuurd door de politie.

In de verte naderden twee verkenneren aan weerskanten van de weg, met getrokken stengun, op enige afstand achter hen, de rood witte vlag, dan de troepen op rijen van vier. Enige commando's en dan verandert hun marstempo in de trage Japanse paradepas, die telkens weer enigszins vreemd aandoet. Omdat ze geen spijkerlaarzen, maar gym-schoenen dragen, hoort men van deze pas slechts een licht schuifelen, en wanneer men de langharige pemoeda's ziet, meent men dat er vrouwen meelopen. De groepen die ik zag waren behoorlijk geuniformeerd en bewapend, maar het vreemde element was alles overheersend, waarschijnlijk omdat ik van het andere leger ben.

Als laatste verliet de Nederlandse MP uit Sibolga de plaats.

EN nu ik terugdenk aan Sibolga, is het niet als aan de hoofdstad van Tapanuli, met de luxe van een zee-strand, een goede bioscoop, de hele dag stromend water, en de hele nacht electrisch licht, een plaats ook waar ze in de Chinese eethuisjes ook nog iets anders hebben dan bami en nassi goreng.....

Eigenlijk was Sibolga de stad van de convooien, het veilige eindpunt van de gevaarlijke ritten naar Baroes en Tarutung. Daarom was dit de stad van de AATers, die de convooien reden, van de mensen van 4-2 R.I., die als beveiliging op de wagens meegingen, van de Huzaren, die met hun pantserwagens de convooien versterkten, van de Genie die de bruggen en wegen herstelde, en van de LTD, die de verongelukte of kapotgeschoten wagens vaak onder vijandelijk vuur ophaalde en naar het veilige Sibolga brachten. En wanneer deze mensen met verlof in Medan waren, zongen ze in de AMVJ-club (wijze: Sji Baba, sji Baba...) Sibolga, Sibolga, Sibolga... en wanneer ze thuis in hun eigen cantine zongen „Alle AATers komen in de hemel, als...” was er niemand die hen dit kwalijk nam, want op de gehele Oostkust respecteerde men de mannen van de Sibolgaweg. Sibolga was hun stad, dat was een uitgemaakte zaak.

TABELH SIBOLGAWEG

Nu hebben zij allen afscheid genomen van Sibolga. Eerst verhuisden de AATers een groot gedeelte van de militairen in Tapanuli, en werden ze van vechtende chauffeurs, racende verhuizers. Dag in

dag uit bonkten de colonnes over de stoffige wegen, vol naar het Oosten leeg naar het Westen. En tenslotte hebben ze hun eigen spullen op de wagens geladen en in de vroege ochtend van 7 December zijn ze voor goed uit Sibolga vertrokken.

Zo hadden hun wagens volgekladderd met opschriften die een buitenstaander niets zeggen: „Tabelh Sibolgaweg, onze nieren krijg je niet meer”, „Terug in de egestelling” en „Het was maar een gijntje”.

Men kan deze uitingen misverstaan, men kan ze ook begrijpen. In de politiek stapt men gemakkelijker over herinneringen heen, dan in de wereld van soldaten. De idealen waarvoor zij nu bijna een jaar geleden opnieuw de strijd ingingen waren hen duidelijk. Thans verlaten zij „hun” stad slechts, omdat zij ook verder opgerukt zouden zijn, wanneer hen daartoe opdracht gegeven was.

Om vier, vijf, zes en acht uur in de ochtend vertrokken de laatste grote convooien uit Sibolga. Enkele heb ik voorbij zien trekken. Voorop de jeep met blauwe vlag van de colonneleider, dan enkele wagens van de pantsers, daarna een lange rij vrachtwagens, volgepakt met soldaten, plunjezakken, kisten en meubilair, in de achterste wagens de tros van baboes, en aan het eind van de colonne een jeep met een rode vlag.

De jongens van de pantsers en van de LTD zaten bovenop hun wagens, de bren op hun knie, en de vickers was gericht naar de bergen, zoals altijd. Onophoudelijk glerden de stoomfluiten, die aan de uitlaat van de motor gemonteerd waren, en uit enkele wagens loeiden de handsirenes. Zo namen ze afscheid van hun stad.

Ik liep terug de stad in, want ik had nog tot 8 uur de tijd. Militairen zag ik bijna niet meer, maar op de convooiplaats werd reeds het laatste convooi geformeerd. De mensen uit de stad gingen naar hun werk. Een chinees speelde met opgeheven armen zijn eerste koopmansrol van die dag tegen een vroege klant. Achter elkaar met manden op hun hoofd kwamen vrouwen en meisjes langs de kali. En kinderen snuffelden in de leeggekomen huizen der militairen, of er nog iets van hun gading was. Een klein kereltje met een groezelig pymaatje diepte uit de vuilnisbak van de resident van Tapanuli een leeg sigarenkistje op, merk „CADENA”, keek of er niets in zat, scheurde het papier eruit en liep er op een drafje mee weg. Waarschijnlijk was het zijn belangrijkste vondst sinds weken.

TAPANULI THEATER

Op een dergelijk vroeg uur kan men weinig beters doen dan zwarte koffie drinken. Ik liep daarom maar een chinees koffietent binnen. De vorige avond had ik daar gezien hoe een klein chineesje, waarschijnlijk het zoontje van de glimlachende eigenaar aan een tafeltje naast het mijne zijn chinees huiswerk

Van de sawah naar de tabak

„WEER EEN STUKJE DICHTER BIJ BELAWAN”

„Je kunt in deze loods een voetbalwedstrijd organiseren en dan kan er langs het lijntje nog een heel bataljon toekijken”, zegt ons een van de jongens, als wij een kijkje nemen op de onderneming Paja Bakoeng, ergens tussen Medan en Bindjei. Het is misschien wat overdreven, maar het gebouw, waar hij op doelde, biedt ruimte in overvloed voor de vier compagnieën van het 424e Bataljon, die thans op deze onderneming gelegerd zijn.

We reden naar Paja Bakoeng met de gedachte: „Meer dan een half bataljon in een tabaksschuur, dan zal me wat worden”. En inderdaad lezer, het is wat geworden en het wordt wat, maar heel anders dan wij ons voorstelden. Er is door de kwartiermakers het nodige werk verzet en ook de genie heeft zich niet onbetuigd gelaten. In de grote sorteerloods met zijn stenen vloer, ettelijke ramen en deuren is een ruime en goede legering gevonden voor deze — pakweg — vierhonderd mannen.

Bovendien is er dank zij de goede zorgen van de welzijnsverzorgingsofficier en zijn mensen in een uitbouw van de loods reeds een cantine op poten gezet, die er zijn mag en zich dan ook reeds in een grote belangstelling verheugt. Bovendien heeft soldaat Wim Verzantvoort de tekenaar van het bataljon, reeds grootse plannen voor de verfraaiing van het geheel. „Op die lappen van ramen zou ik eigenlijk best een imitatie glas-in-loodschilderij kunnen brengen”, peinst hij hardop. En als hij zulke plannen heeft, komt het er ook; dat hebben de vorige cantine's van 424 wel bewezen.

DUISTERNIS EN MODDER

Electrische verlichting was er bij ons bezoek nog niet aanwezig op de kebon. Het aggregaat, dat de hiervoor benodigde energie moet leveren, was echter

zat te maken. Hij tekende zijn lettertjes zo accuraat en zo vol toewijding, dat het beslist geen strafwerk kon zijn, want kinderen zijn over de gehele wereld wel hetzelfde. Ik kreeg wel mijn koffie, maar het aardige chineesje zag ik niet meer.

Toen ik weer op straat stond waren alle mensen verdwenen. Een militaire order had bepaald dat de burgers tijdens de overdracht van hun stad binnen moesten blijven. Ik zag hoe de naam van onze gezellige kwartjes bioscoop van Oranje Theater was omgedoopt in Tapanuli Theater.

De rood wit blauwe vlag aan de haven was al neergehaald.

VOOR de soldaat die voor het eerst op de hete witte kade van Belawan aan land kwam, en daarna enkele dagen haast verdwaalde in de vele nieuwe indrukken die Medan de baroe opdringt, zal de eerste buitenplaats waar hij terecht kwam voor alles de plaats zijn waar hij tot rust kwam en vele dingen leerde. Daarom zal de naam van die plaats hem steeds bijblijven.

Hij leerde er zich behelpen met de taal, leerde de waarde van het geld, waar men het beste op de pasar terecht kan, wat men juist bij een chinees moet gaan eten en hij leerde er dat vele dingen die hem aanvankelijk vreemd schenen toch eigenlijk zeer gewoon waren. Hij leerde er de gezichten van de bewoners kennen, kreeg er zijn eerste burgerkennissen, en leerde door hen iets begrijpen van het land.

En wanneer de bezoeker na maanden daar weer eens terugkeert, is het hem alsof hij na een lange reis weer is thuisgekomen. Hij gaat rond in zijn stad, bezoekt alle bekende plekken van vroeger en herinneringen komen terug in zijn leven.

al aangekomen, zodat het rijk van de een onzeker licht verspreidende kaarsen en petroleumlampen wel spoedig geëindigd zal zijn. Geen overbodige luxe, want afgezien van de duisternis in het legeringsgebouw was het niet gemakkelijk om in het donker een behoorlijk pad over het „tamelijk” modderige terrein te vinden.

Er waren trouwens meer moeilijkheden, die overwonnen moesten worden. Er werd gezocht naar kazerneringsmateriaal dat de benen had genomen. De commandant staf-compagnie streek herhaaldelijk nadenkend over zijn voorhoofd, zulks in verband met de diepe denkrimpels, die het mandi-probleem en de huisvesting van koelie's en baboe's hem bezorgden, terwijl de M.T.O. bijzonder vriendelijk dacht over de blubber, waarin zijn wagens bleven teken.

Toch was, ondanks alle moeilijkheden, de stemming op Paja Bakoeng niet slecht: „We zitten weer een stukje dichterbij Belawan, ho?”

Niet het gehele bataljon is op deze onderneming neergestreken. Zo is de ondersteuningscompagnie ondergebracht op Bekioeng, terwijl de mannen van de tweede compagnie op Gohor Lama hun tempaties hebben opgezet. Ook hier geen bijzondere weelde, maar toch best om uit te houden.

Ondanks de vermoeiende reis, die bij elkaar ongeveer twee uur duurde en waarbij in Siantar het meegevoerde materiaal overgeladen moest worden in een trein, werd er na aankomst in Bindjei direct stevig aangepakt om de afvoer naar de nieuwe kampementen zo snel mogelijk te doen geschieden. Dat kostte menig zweetdruppeltje, vooral omdat na een verblijf van ruim een half jaar in de bergen de temperatuur van Medan en omgeving niet direct meevalt!

LEEG EN VERLATEN

Balige was wel veranderd, toen ik er enkele dagen voor de overdracht met de tros van de laatste convooien uit het Westen aankwam. De wegen rond het plaatsje werden vrijgehouden voor de grote colonnes, de mensen van de buitenposten waren op doortocht, en de knetterende motoren van de M.P. waren overal langs de weg te horen.

Een groot gedeelte van de huizen die door militairen waren verlaten, was reeds aan de eigenaars teruggegeven. Ik had zelf mijn intrek genomen in de „Sekolah Ra'jat Sempoerna”. Het schooltje was praktisch al verlaten. Het kamertje waar in iedere school de bovenmeester huist, was reeds leeg, en de klas tegenover de mijne werd nog slechts bewoond door enkele mensen van de LTD uit Sibolga. Op de speelplaats stonden twee grote takelwagens, doch verder leek het net of het schooltje met grote vacantie was.

Die avond reed ik de weg op naar Porsea. Aan weerszijden van de weg strekken de donkere sawah's zich uit, en overal aan de horizon waren de bergen. Vrouwen en meisjes gingen na hun dagtaak terug naar de kampong. Ze liepen over de sawahdijkjes achter elkaar en hun gestalte spiegelden op het donkere watervlak. De groepjes splitsten zich en tenslotte waren het nog slechts donkere schaduwen.

De volgende ochtend is Balige aan de Republiek overgedragen. Nadat het officiële Proces Verbaal van Overdracht in de Engelse, Maleise en Nederlandse taal was voorgelezen werd het ondertekend. Kort daarna trokken de TNI troepen de stad binnen.

En weinige uren later verlieten de laatste Nederlandse militairen Tapanuli.

Wat iedere militair moet weten!

DE MOBILISTIE-VOORZIENINGEN NA DE THUISVAART

Na debarkatie in Nederland heb je ver-
lof. Je hebt dan je bonus van 100 pop
in je zak, gratis reizen, kledinggeld en,
als het winter is heb je het nog koud
ook!

Je moet na verloop van tijd naar het
demobilisatie-centrum Huis ter Heide,
waar je wordt „afgewerkt”, dus weer
BURGER wordt gemaakt!

Dat is een hele verandering: ZELF overal
weer voor zorgen, geen fourier die je
oude sokken omruilt tegen nieuwe (die
natuurlijk altijd veel te groot waren).
Omwisseling is er niet meer bij!! Alles
zelf oeroesen.

Maar..... om de demobilisant te hel-
pen bij zijn eerste schreden op het bur-
gerpad, staat weer de Sociale Dienst
klaar! In iedere stad van belang is een
GEWESTELIJK KANTOOR van de So-
ciale Dienst. Daar kun je altijd terecht
en word je geholpen.

Daarom nu enkele demob-voorzieningen
die we in het kort zullen bespreken. Het
zijn:

- Overbruggingsuitkering of voorschot
ineens.
- Scholing, her- en omscholing.

Een volgende keer weer andere onder-
werpen; nu dus de twee die we zojuist
hebben genoemd.

OVERBRUGGINGSUITKERING of VOORSCHOT.

Geen geld en toch geen zorgen!. Mili-
tair en uit Indonesië, die tenminste 6
maanden in werkelijke dienst zijn ge-
weest, hun dienst goed hebben vervuld,
en NA HUN DEMOBILISATIE nog geen
of nog niet voldoende eigen inkomsten
hebben, kunnen tijdelijk (zolang dat
nodig blijkt) in aanmerking komen voor
een overbruggingsuitkering!!

Heeft men echter door EIGEN schuld
nog geen of niet voldoende inkomsten,
dan komt men niet voor uitkering in
aanmerking.

Er bestaat in Nederland ook een ALGE-
MENE overbruggingsregeling, die in be-
ginsel geldt voor alle werkzoekenden,
die buiten hun schuld tijdelijk niet in
eigen onderhoud kunnen voorzien.

Voor ex-Indonesië-gangers is er de MI-
LITAIRE overbruggingsregeling..... en
die is BETER dan de algemene regeling.
Zo kunnen gedemobiliseerden die uitke-
ring gedurende langere tijd genieten;
het bedrag kan hoger zijn, enz. enz.

Bedrag en duur der uitkering.

Kostwinners ontvangen gedurende de
eerste zes maanden na de dag van de-
mobilisatie ten hoogste 80%, en gedu-
rende de daarop volgende maanden ten
hoogste 60% van hun militaire inkomen.

Niet-kostwinners ontvangen gedurende
de eerste drie maanden na de dag van
demobilisatie ten hoogste 80%, en gedu-
rende de volgende drie maanden ten
hoogste 60% van hun militaire inkomen.
Onder het laatste genoten militaire
inkomen verstaat men het inkomen voor
buiten de keerkeringen (kostwinnersver-
goeding niet inbegrepen), verhoogd met
de waarde van legering en verpleging op
het ogenblik van demobilisatie, en bere-
kend naar de laatste rang of stand.

Er zijn echter grenzen gesteld!!
Het bruto-bedrag per week mag niet
hoger zijn dan f 75,—

Het bruto-bedrag van Uw uitkering mag
niet lager zijn dan U op grond van de
hiervoor genoemde ALGEMENE over-
bruggingsregeling zou kunnen ontvan-
gen!!

Dit zijn enkele gegevens over de uitke-

ring. Er zijn nog wat bepalingen, doch
de hoofdlijnen zijn nu bekend.

**Kan ik later nog een uitkering aanvra-
gen??**

Dat kan inderdaad. Als je een tijdje geen
uitkering nodig hebt gehad, kunt je
daarna alsnog of opnieuw een uitkering
krijgen. Ben je echter door eigen schuld
je baan kwijt geraakt, dan is opnieuw
aanvragen niet toegestaan!!

MAAR..... de uitkeringen zijn bestemd
voor de periode die nodig geacht wordt
voor de overgang naar de burgermaat-
schappij. Die is voor kostwinners 12
maanden en voor niet-kostwinners 6
maanden, NA de dag van demobilisatie!!
Is die termijn van 12 of 6 maanden na
de dag van demob. verstreken, dan hou-
den de uitkeringen op en kunnen geen
nieuwe meer aangevraagd worden.

WIJZE VAN AANVRAGEN.

Het AANVRAGEN moet gebeuren in het
Demobilisatie-Centrum. Ontstaat de
noodzaak tot aanvragen pas enige tijd na
demobilisatie, dan moet je je wenden
tot het Gewestelijk Kantoor van de So-
ciale Dienst.

De uitbetalingen geschieden in het al-
gemeen WEKELIJKS en wel door de
burgemeester van de gemeente waar U
woont.

BIJZONDERE BEPALINGEN

Gedemobiliseerden, die een overbrug-
gingsuitkering genieten, ontvangen ge-
durende die tijd een tegemoetkoming
van f 1— per week in de kosten van een
vrijwillige ziekteverzekering. Gedemo-
biliseerden, die een overbruggingsuit-
kering genieten kunnen bij bevalling
van hun echtgenote in aanmerking kom-
men voor een kraamgeld van f 55.— (als
zij daarop in mil. dienst eveneens aan-
sprake zouden hebben).

Wie voor militaire overbrugging uit-
kering in aanmerking wil komen, moet
zich als werkzoekende laten inschrijven
bij het Gewestelijk Arbeidsbureau (G.
A.B.). De ingeschreven militairen zijn
dan ook verplicht passende arbeid te
aanvaarden of een passende cursus voor
scholing of omscholing te volgen. Ver-
dere inlichtingen zijn te verkrijgen bij
de Onderdeels-O.S.D.

B. SCHOLING, HER- en OMSCHOLING.
Tot de kansen die NA demobilisatie ge-
boden worden aan de gedemobiliseer-
den, behoren ook de mogelijkheden tot
scholing etc.

In ons land kan wel iedere werknemer
die geschikt wordt geacht in aanmer-
king komen voor scholing of om-
scholing maar de gedemobiliseerde heeft:
VOORRANG.

BIJZONDERE VERGOEDING.

De mogelijkheden bestaan dus uit:
Scholing, herscholing en omscholing.
Zij die omscholing wensen, herinneren
we aan de waarheid: Alle verandering
is geen verbetering!!!

Waar vindt de opleiding plaats?

Er zijn twee mogelijkheden. Of in een
BEDRIJF of een RIJKSWERKPLAATS.
De keuze is vrij!! Wij kunnen hier al-
leen zeggen: Voor de keus wordt be-
paald, laat U GOED ter plaatse inlich-
ten!

Aan demobilisanten die bij een bedrijf
worden geschoold of herschoold, kan,
BOVEN hun loon dat zij bij dat bedrijf
verdienen een TRAININGSTOESLAG
worden toegekend, zodat zij geoefend
komen aan een loon, gelijk aan dat van
een arbeider.

Deze toeslag wordt gedurende ten hoog-
ste één jaar toegekend.

Voor verschillende vakken kan men een
opleiding volgen op een der 34 Rijks-

OORLOGSHERINNERINGS- KRUIS

Van de Commissie Gedragingen en
Onderscheidingen te Bandung,
werd het bericht ontvangen dat is
begonnen met de uitreiking van
het Oorlogsherinneringskruis, al
dan niet met gespen, aan allen die
in het bezit zijn van een certifi-
caat, dat op deze onderscheiding
recht geeft.

Verder is een aanvang gemaakt
met de uitgifte van certificaten,
die recht geven tot het dragen van
het Mobilisatie Oorlogs Kruis, wel-
ke onderscheiding wordt verleend
aan hen, die in de mobilisatie van
1939—1940 in werkelijke dienst wa-
ren.

Emigratie naar Nieuw Zeeland

In verband met de vraag of recht-
streekse emigratie van Nederlandse ge-
demobiliseerde militairen van Indonesië
naar Nieuw Zeeland wel verantwoord is
en of aan deze jonge mensen wel de no-
dige voorlichting wordt verstrekt van de
zijde van de sociale voorlichtingsdienst
van het ministerie van sociale zaken,
wordt o.m. het volgende meegedeeld:

Aan het gezantschap te Wellington,
Nieuw Zeeland is een landbouw-attaché
verbonden, waaraan tevens de behande-
ling der emigratie-aangelegenheden is
opgedragen, terwijl de gezant zich per-
soonlijk ook op dit gebied beweegt.

Alle gegevens betreffende de mogelijk-
heden voor Nederlandse emigranten als
toestanden, lonen, arbeidsverhoudingen
enz. worden door het gezantschap steeds
naar Nederland gezonden.

De mededeling vervolgt: de emigratie
naar Nieuw Zeeland draagt in geen en-
kele opzicht een avontuurlijk karakter.
Ten einde te zorgen dat de voorlichting
aan de hoogste eisen zou voldoen, heeft
de minister van sociale zaken een amb-
tenaar van zijn ministerie via Indonesië
naar Nieuw Zeeland gedirigeerd tenein-
de de nieuwste ontwikkelingen aldaar
te onderzoeken. Ook is een ambtenaar
van een der gewestelijke arbeidsbureaus
naar Indonesië gezonden met de op-
dracht deel te nemen aan de voorlich-
ting en de selectie mede met het oog op
de geldelijke bijdragen die door Neder-
land voor de passage van emigranten
worden verleend. De voorlichting ge-
schiedt ook daarbij aan de hand van de
nieuwste gegevens voor welke juistheid
door alle betrokken instanties wordt in-
gestaan. Zowel door de minister van so-
ciale zaken als door de H.V.K. is alles
gedaan om deze emigratie te doen slagen,
aldus de mededeling.

werkplaatsen voor Vakontwikkeling.
Allen, die zich hiervoor opgeven, worden
eerst getest of zij voor vakopleiding ge-
schikt zijn, en zo ja, voor welke groep
van vakken.

De duur van de cursus bedraagt 3 tot 8
maanden, afhankelijk van het vak.
Na scholing op de Rijkswerkplaats krijgt
men nog een nascholing in het be-
drijf!!!

Gedemobiliseerden op een Rijkswerk-
plaats ontvangen een tijdsvergoeding
van 90% van het minimumloon
van een geschoold arbeider in de
metaalnijverheid.

Deze vergoeding wordt uitbetaald door
het Gewestelijk Arbeidsbureau.

Zij, die een vrijwillige ziekteverzekering
sluiten ontvangen f 1.— per week tege-
moetkoming.

Boven de tijdsvergoeding (of Rijkswerk-
plaatsvergoeding) wordt voor bijzondere
prestatie een PRESTATIE toeslag van
f 2,50 per week betaald. Verder eventueel
„verplaatsingskosten-vergoeding” en
kinderbijslag.

„Let op uw
Saeck”

Weet u:

dat u vermoedelijk in de loop van het
jaar 1950 repatriëert en u dan een
plaats moet veroveren in de maatschap-
pij;

dat u hierin niet zult slagen, indien u
niet zo goed mogelijk geestelijk be-
wapend aantreedt;

dat u dit alleen kunt bereiken door
uw aangevangen studie door te zetten
of een nieuwe studie te entameren en
wel onmiddellijk;

dat de Dienst Vorming u daartoe in
ruime mate de gelegenheid biedt;

dat behalve de reeds bestaande stock-
cursussen er een hele reeks nieuwe op
korte termijn leverbare stockcursus-
sen kunnen aangevraagd worden en
wel de volgende;

1. Schoevers — Handelscorrespon-
dentie Duits en Frans.
2. Steehouwer — Sterkstroommonteur
— Radioreparateur — Bioscoop-
operateur — Radiomonteur.
3. Praehop — Voorbereidingscursus
Pract. Dipl. Boekh. (40 lessen, cur-
susduur: 3 maanden).
4. I.V.I.O. — Tekeningelezen; Teken-
en voor kleermakers; Politiediploma;
Grondbewerking; Landbouw; Land-
bouwmotoren; Kennis van het
paard; Kennis van het rund;
Veevoeding; Eenvoudige talencur-
sus; Frans, Duits en Engels.

- a. Landbouwboekhouden ultimo Janu-
ari;
- b. Engels voor de Ned. Strijdkrachten
ultimo Januari;
- c. Sleuteldiploma begin Maart;
- d. Middenstandsexamen Maart;

dat de volgende examens regelmatig in
Nederland worden afgenomen:

- a. De examens der Nederlandse
Associatie voor praktijkexamens,
t.w.: M.B.A., Boekhouden, Handels
correspondentie — 2 x per jaar.
- b. Middenstandsexamen — 1 x per
jaar.
- c. Sleutelexamen — 2 x per jaar.
- d. Examen Landbouwboekhouden —
2 x per jaar.
- e. Examen Adsp. V.E.V. — cursist —
1 x per jaar.
- f. Examen voor Technisch Basis-
diploma — 1 x per jaar.

dat degenen, die bij hun repatriëring
nog geen examen hebben kunnen doen
in een vak, waarin in Nederland een
examen niet mogelijk is, na een test
een verklaring kunnen ontvangen van
hun staat van vorderingen, mits zij
zich daartoe melden minstens 2 maan-
den vóór hun vermoedelijk vertrek;
dat de Dienst Vorming gevestigd is aan
de Majoorstr. No; 7 en aldaar een
goede bibliotheek ter uwer beschik-
king staat;

dat u bovendien studieboeken kunt
bestellen, waarvoor u slechts 70% be-
taalt van de prijs in Nederland;

dat u niet verantwoord is tegenover u
zelf, uw familie, uw verloofde, indien
u niet alles doet, wat mogelijk is om
parate kennis te verwerven;

dat velen uwer voldoende vrije tijd
hebben om met energie aan de slag
te gaan;

dat uw oden en de vormings officie-
ren u ten volle zullen bijstaan even-
als de Terr. Dienst Vorming;

dat het dus geheel van u zelf afhangt
om iets te bereiken.

„NEDERLAND IN DEN VREEMDE”

Lezing van Mr. Fockema Andreae

„We moeten de grote lijn zien”

Aan de vooravond van zijn vertrek naar Nederland hield de Nederlandse Staatssecretaris van Oorlog, mr. Fockema Andreae, Donderdagavond in aanwezigheid van de H.V.K., de heer Lovink en de Legercommandant, Lt. Generaal Buurman van Vreeden, voor de officieren van het garnizoen Batavia een lezing, getiteld „Nederland in den vreemde”.

Mr. Fockema Andreae werd ingeleid door Ir. Licht, voorzitter van de Alg. Ver. van Ned. Res-officieren in Indonesië, die zijn bijzondere dank uitsprak voor het feit dat de spreker, ondanks het overlagen programma van zijn korte aanwezigheid hier te lande, toch tijd voor deze lezing heeft kunnen vinden een rede die zijns inziens ongetwijfeld een bijdrage zou leveren voor een positieve instelling van officieren en tot constructieve arbeid, ook in Indonesië.

Mr. Fockema Andreae begon met te verklaren dat de vraagstukken „waarvoor wij hier en in Nederland geplaatst zijn, groot zijn, zo groot dat men zou wensen dat men met elkaar in voortdurend nauw contact kon staan”.

„Helaas zijn daarvoor de afstanden te groot. Nederland en Indonesië liggen ver van elkaar, waardoor de instelling vaak verschilt. Daarom gevoel de spr. behoefte, te spreken over „Nederland in den vreemde”.

Als volk zijn wij klein, te midden van de grote mensenpoel van deze wereld. Toch hebben wij veel gedaan in de historie van deze wereld, ook door hen die uit zijn getrokken. Ten dele hebben zij zich verbonden met de landen waar zij kwamen, ten dele hebben zij de band met het moederland behouden. Doordat zij zich sterk gehouden hebben als Nederlanders in den vreemde hebben zij Nederland in den vreemde gemaakt tot wat het is. Maar moeilijk is het de sfeer te behouden die de twee polen nauw aaneengeslagen houdt. Voor de Nederlanders in het moederland is het steeds moeilijk gebleken de band te blijven voelen, aan de andere zijde de uitingen om dit te stimuleren weleens minder gelukkig geweest. Dit moet anders zijn als het gaat om hen die tot bepaalde maatschappijen behoren of tot een bepaalde religie, als land als geheel voelde men zich in het moederland niet verantwoordelijk voor de Nederlanders in den vreemde. Dit punt vooral moeten wij ernstig nemen. Voor de oorlog wist men in Nederland van Indonesië niet meer dan wat de schoolboekjes ervan lerden.

Een gelukkige omstandigheid noemde spr. het, dat tienduizenden KL-militairen, die Indonesië uit eigen aanschouwing hebben leren kennen, een belangrijke bijdrage zullen komen leveren om een levenselement, een nieuwe overtuiging in Nederland te vestigen.

Met achterstelling van hun persoonlijke belangen zullen de Nederlanders die hier blijven, zich thans hebben af te vragen, wat zij moeten doen en in Nederland zal men zich hebben af te vragen wat men moet doen om de Nederlanders hier te ondersteunen en te dragen.

Het is zeer menselijk dat men zich hier afvraagt „wat zijn de consequenties van de nieuwe tijd voor mij en mijn gezin”, maar desondanks aarzelde spr. niet, met aandrang te vragen, de grote lijn in het oog te houden.

Voor Nederland in den vreemde zijn het belangrijkste, sterke mensen die de grote lijn kunnen zien, in het moeder-

land zijn het belangrijkste voor Nederland in den vreemde, de mensen die oog hebben voor de belangen, om welke het hier gaat.

„Het is aan U”, aldus spr. „om Nederland op te heffen uit de sfeer van matheid van voor en na de oorlog, waarin het niet meer geloofde aan de waarde van zijn eigen plaats in de wereld. Want het is niet waar dat Nederland die plaats niet waard zou zijn. Nederland levert rechtschapen, eenvoudige mensen, die naast elkaar kunnen staan als het nodig is en onder moeilijke omstandigheden, mensen die voor een goede zaak kunnen strijden, die weten te dienen.

Dit is de oorzaak dat de Nederlandse troepen hier door de bevolking zijn ontvangen en gezien als mensen, recht van lijf en leden maar ook van ziel.

Zij hadden hier iets te brengen dat voor de toekomst van Nederland en Indonesië beide van nut zal zijn. Dit zijn de grote dingen, waarbij de tijdelijke niet belangrijk zijn. Die vormen het tweede vers. Het eerste vers blijft: wij zijn voor alles Nederlander en als zodanig brengen wij wat Nederland eigen is.

Het is waar, het individuele kruipt waar het niet gaan kan. Men is geneigd, zich af te vragen „is dan alles om niets geweest”. Spr. zeide naar Indonesië te zijn gekomen om deze zorg weg te nemen. Er is inderdaad zorg, die het werken vaak belet, juist nu het niet moet. Als St. Nicolaas wilde spr. niet optreden, evenmin zou hij een boekje uitreiken, waarin alles staat, tot de kindertoelage van het 9e kind toe. Veeleer wilde spr. iedereen opwekken, te doen wat zijn commandanten van hem zouden verlangen, zonder om te zien, als goede militairen.

„Zorg” — aldus zeide spr. — „dat er geen onrust komt in het militaire bedrijf.”

DE TOEKOMST VAN INDONESIË.

Voorts wilde spr. erop wijzen dat het gaat om Indonesië en zijn toekomst, om de strijdkrachten van het nieuwe Indonesië te helpen om het een instrument te geven dat onder eigen verantwoordelijkheid voor rust en welvaart kan zorgen. De leiders van Zee- en landmacht zijn thans met de leiders van de toekomstige R.I.S. op zakelijke, rustige en dergelijke wijze bezig te bespreken hoe de R.I.S. voor de veiligheid zal kunnen zorgdragen, het is de plicht van alle Nederlandse officieren, hun commandanten te helpen, hen die in het belang van de toekomst van hun land en zichzelf willen overgaan naar de strijdkrachten van de R.I.S., te brengen op de plaats waar zij behoren.

Spr. zeide, naar Nederland de stellige overtuiging mee te nemen dat de zaken goed gaan.

„De overheid”, aldus vervolgde Mr. Fockema Andreae, „vraagt altijd veel en geeft dikwijls weinig. Maar dat is niet erg, als het gaat om belangrijk werk van constructieve aard. En daarom gaat het hier. Indien U al eens het gevoel heeft, te moeten slikken, slik dan hard, maar vergeet daarbij nooit Uw plicht.

Gij zijt ook bedrukt om het lot van hen, die U commandeert. Inderdaad, in moeilijke omstandigheden zijn de onderste lagen altijd in de moeilijkste positie, omdat zij niets achter de hand hebben. Zij vragen om een arm, die de hunne ondersteunt. Geef hen die, help hen door deze moeilijke tijden heen. Blijf daar voor

staan. Zorg eerst voor anderen weet dan dat de KL en de LSK voor U open staan.

DE VRAAG: HOE?

Nu zult U mij vragen: maar hoe. Zonder op details in te gaan wil ik U wel de weg wijzen. Gij kunt een plaats krijgen bij de KL in Nederland, bij de Ned. militaire missie hier misschien in de West. Maar overal hebben wij goede strijdkrachten nodig. Dat kan, wanneer de kern van het vaste kader gezond is, wanneer een team gevormd wordt, dat goed in elkaar past. Het is niet voldoende dat van hogerhand gezegd kan worden „de zaak is in orde”, ook onder elkaar moet men dit kunnen zeggen. Dit gebeurt echter niet, wanneer er te veel onderlinge verschillen zijn in rangen en dienstitijden. Dan kweekt men spanning die zich op den duur moet wreken. Ieder die het goed meent met de Land- en Luchtmacht, moet het eens zijn. Daarom kan ik niet erg geïmponeerd zijn door protestmoties van O.A.B., afkomstig uit vergaderingen die gehouden zijn een dag nadat de Legercommandant, anderen en ik hierover in een besloten bijeenkomst met betrokkenen hebben gesproken. Over dergelijke belangrijke dingen mag men wel een nachtje meer slapen als men tot een leger wil komen dat gezond op de benen staat.

TWEE RICHTINGEN

Deze dingen zullen wij met elkaar volkomen uit moeten praten. Gesteld nu eens dat in een bepaalde groep mensen te veel zouden zijn, dan kan men twee richtingen uit. Men kan de mensen zetten op een plaats of in een rang die hun bekwaamheden niet waardig is en men kan de mensen in de gelegenheid stellen, een andere plaats in de maatschappij te zoeken. Als dit laatste mocht gebeuren, dan blijft het toch altijd de verplichting van de Nederlandse overheid, de mensen niet los te laten voor zij een hun waardige functie hebben gevonden.

En deze verplichtingen jegens allen wegen in Nederland op het Ministerie van Oorlog zeer zwaar.

Even zwaar weegt hier de verplichting om de hand van hen, die over zullen gaan naar het leger van de RIS, niet los te laten voor de tijd daarvoor gekomen is. Hierin gaat de Legercommandant U allen voor.

Ik vraag U allen, Nederland met Uw handen op te tillen op een hoger vlak dan waarop het vaak door allerlei gediscussieer heeft gestaan, op het vlak van een natie met een nationaal geloof, en het te leggen voor God in waarheid een gerechtigheid.

Gemakkelijk moet dit U vallen met het voorbeeld voor ogen van H. M. de Koningin, die doet wat Zij kan om te zorgen dat Nederland zichzelf is en de waardigheid opbrengt die het nodig heeft”.

Spr. eindigde met te verzoeken, een driewerf hoera op Koningin Juliana uit te brengen.

Repatriëring der troepen voor eind 1950 voltooid

De regering heeft in een nota aan de Tweede Kamer medegedeeld, dat het repatriëren van de troepen uit Indonesië vrij zeker geruime tijd voor het eind van 1950 zal zijn voltooid. Er is nu voldoende scheepsruimte en de regering ziet geen andere reden, die het terugtrekken van de troepen zou kunnen vertragen.

Ir. SUKARNO PRESIDENT VAN DE V.S.I.

Ir. Sukarno is 16 December door de vertegenwoordigers der 16 deelgebieden van de republiek der Verenigde Staten van Indonesië gekozen tot president van de nieuwe staat, die over enige dagen zich zal scharen in de rij van vrije en soevereine volkeren der wereld.

Het kostte de keuze-commissie weinig tijd om tot een beslissing te komen. Er was trouwens geen sprake van een keuze, want er was maar één kandidaat: de president van de republiek, ir. Sukarno. Na veertig minuten achter gesloten deuren stelden de voorzitter en vice-voorzitter van de „Panitia Persiapan Nasional”, mr. Mohammed Rum en Ide Anak Agung Gde Agung ir. Sukarno er formeel van in kennis, dat hij was aangewezen tot het eerste staatshoofd van de V.S.I.

Ir. SUKARNO TOT HET KNIL

In een radiorede heeft de president der R.I.S., Ir. Sukarno zich tot de Indonesiërs, die in het Ned. leger dienen gewend.

Hij zeide o.m.:

„Dit land is ons vaderland; Indonesia behoort ook U toe. Gij zijt immers ook Indonesiërs. Ook gij hebt tegenover ons vaderland, de republiek Indonesia van straks, Uw plichten en ook op Uw schouders rust een zware verantwoordelijkheid. Gij zult straks door de nieuwe staat in de gelegenheid gesteld worden om toe te treden tot het leger van de RIS. Als zodanig zult gij indien het nodig is Uw eigen vaderland en Uw eigen vlag mogen verdedigen, niet een vreemde vlag. Ik ben er mij volkomen van bewust, dat het U nog veel moeite kost om U te verzoenen met de nieuwe toestanden. Ik vertrouw er echter op, dat gij voldoende geestkracht hebt om deze innerlijke moeilijkheden te boven te komen. Bedenkt dat elk keerpunt in de geschiedenis geestkracht vereist. Dit keerpunt is thans aangebroken. De geschiedenis doet thans een beroep op U. Gij allen leden van het KNIL: de regering van de RIS zal ook Uw belangen en die van Uw gezinnen behartigen,” aldus betoogde ir. Sukarno. „Laat Uw twijfelachtige houding en Uw wantrouwen varen. Wanneer gij Uw kracht en Uw kundigheden in dienst wilt stellen van het nationale leger van de RIS, dan zullen wij U met beide handen ontvangen. Doch ook indien gij besluit uit het leger te treden, zullen wij Uw rechten eerbiedigen. Doch welke beslissing gij ook nemen moogt, ik hoop, dat gij U immer gedragen zult als Indonesiërs.

Na de soevereiniteits-overdracht

In een communiqué van het Nationale Voorbereidingscomité wordt bekendgemaakt, dat de Veiligheidscoördinator van het PPN, de Sultan van Djokja, kolonel Kawilarang officieel heeft aangesteld tot zijn vertegenwoordiger voor de gebieden: Atjeh, Tapanuli en Oost Sumatra.

Over de benoeming van Kawilarang wordt verder gemeld, dat de wali-negara van Sumatera Timur en de Sultan van Djokja een gezamenlijk communiqué hebben uitgegeven naar aanleiding van de door hen gevoerde besprekingen. Hierin wordt gezegd: „Tot de uitvoering van zijn taak als veiligheidscoördinator van het nationale voorbereidingscomité heeft Hamengku Buwono de Negende op 13 December besprekingen gevoerd met de regering van Sumatera Timur en de betrokken Nederlandse militaire commandant”.

NEDERLANDSE KERSTKLANKEN IN INDONESIË

Kerstmis 1949 zal ook in Indonesië voor enkele ogenblikken een echt Nederlandse Kerststemming met zich meebrengen. Carillons en kerkklokken uit alle delen van het land, bekende koren en orkesten zullen zich op de kleinste posten en op de meest eenzame kebons laten horen. Want op eerste Kerstdag zal door de acht radio-stations in Indonesië een speciaal Kerst-programma worden uitgezonden, getiteld: „Kerstmis in Nederland”.

Het programma is in opdracht van de NIWIN vervaardigd door de G.T.B.-studio in den Haag, dezelfde studio, die ook zorg draagt voor het opnemen van programma's als „de Bonte Dinsdagavond-trein” en „De klok heyt negen”. Samen met deskundigen van de NIWIN hebben de geluids-technici van G.T.B. het hele land doorkruist, in iedere provincie zoemden de snijapparaten in de reportage-wagen enkele malen en werden bekende klanken op de glanzend-zwarte schijven vastgelegd. Niet alleen kerkklokken en carillons, orkesten en koren werden opgenomen, maar ook bekende sprekers kwamen voor de microfoon, ook bij Kerst-bijeenkomsten in verschillende plaatsen trok de snijnaald een fijne groef in het opname-materiaal.

Zo ontstonden de reportage-flitsen, die tezamen dit Kerst-programma moesten vormen. Inderdaad „moesten” vormen, want dit onsamenhangende geheel leek in de verste verte nog niet op een volledig radio-programma. Al deze stukjes geluid moesten samengevoegd worden tot een gevarieerd geheel, zij moesten „aan elkaar gelijmd” worden door de stem van van de omroeper.

In de controle-kamers van de G.T.B.-studio weerklonken alle bekende geluiden opnieuw, nu echter in een wat andere volgorde en aangevuld met de stemmen van de vertellers. Denk niet, dat men hierbij willekeurig te werk gaat. Neen, het geheel is zorgvuldig uitgeplozen en vastgelegd in een uitgebreid draaiboek, waarin de totale programma-

tijd tot in seconden is verdeeld voor de verschillende onderdelen. Het carillon van Sneek is de eer te beurt gevallen, dit programma te mogen openen en zo zal op de Eerste Kerstdag dit carillon uit duizenden luidsprekers in Indonesië Kerstlied: „De hedertjes lagen bij nachte”. En wanneer dit carillonspel langzaam wegstijft, komt de stem van de omroeper: „Kerstmis in Nederland, een speciaal Kerstprogramma, u aangeboden door de NIWIN en samengesteld door Arie van den Dool”. Een Kerstprogramma, dat vele duizenden Nederlandse harten gedurende vijf kwartier dicht bij het Vaderland zal brengen.

BATON-STERREN

Uit een rondschriften van het hoofdkwartier van de adjudant-generaal citeren wij het volgende:

1. Bereids zijn enkele zendingen batonsterren uit Nederland ontvangen. Daar de totale voorraad niet voldoende is voor uitreiking hier te lande aan alle daarvoor in aanmerking komende K.L. militairen, heeft vooreerst uitreiking plaats aan de repatriërende (c.q. hier te lande demobiliserende) militairen. Dit geschiedt in het subsistenten bataljon K.L. te Batavia op vertoon van de hierop betrekking hebbende aantekening in het zakboekje. Nadere richtlijnen zullen u tijdig vóór repatriëring worden verstrekt door de dienst aflossing en demobilisatie K.L. van mijn hoofdkwartier.

2. Gezien het bovenstaande, dienen aanvragen om toezending van gespen c.q. baton-sterren in den vervolge achterwege gelaten te worden.

Er wordt op gewezen, dat het bovenstaande alleen geldt voor militairen van de Koninklijke Landmacht.

Sensatie met taalperikelen

Hoofdletter-mensen voeren vergeefse strijd.

Commandanten worden niet gehalveerd.

„Juist, Mijnheer de Redacteur, t.a.v., benevens t.b.v. mijn Cdt. de Maj. der Koninkl. Art. zou ik het genoegen mogen smaken, indien dit bericht in Uw Gewaardeerde Courant de Kewang wbl. v.d. tr. op Nrd. Sum. zou laten, i.c. zou doen laten opnoteren resp. te slaan. Daar derzelver Ondergetekende ben. eervermelde cdt. niet ken begrijpen waarom t.a.z.v. Uw eervermelde Courant altijd en Eeuwig kleine letters worden gebruikt voor een Majoor en Hoger en ook lager. En komma i.d.v. voor meerdere zaken, de welke, m.i., toch belangrijk zijn in onze Militaire Administratie te zullen moeten worden beschreven met Hoofdletters? Ziedaar, Gewaardeerde Redactie dat is mijn meening, t.v.s. van: a. mijn eerver-

„Umbrella man”

Veldmaarschalk Montgomery heeft in New York een onderhoud van 45 minuten gehad met generaal Eisenhower, die thans president is van de Columbia-Universiteit. Door journalisten gevraagd waar hij over gesproken had, zei Monty: „Over het weer. Wanneer het slecht weer is, heb je een paraplu nodig, een militaire paraplu”. Eisenhower wilde in het geheel niets zeggen.

melde co.; b. de o.c.; c. de plv. o.c.; d. de res. plv. o.c. t.v.s. S.M.A.; e. e.a. niet ter zake doende Militairen behorende tot ons Onderdeel.

Hetwelk doende met Verschuldigde Eerbied te kennen geeft:

i.o./b.a.

Ene andere Olt.
dpl./in act. d.”

RAADSEL

(niet moeilijk)

In welke badplaats in Nederland is de navolgende gemeentelijke politie-verordening van meedogenloze kracht?

Art. 150 F Het is aan vrouwelijke personen verboden zich op het strand te bevinden of in zee te zwemmen of te baden in bad- of strandkleding:

a. welke doorzichtig is of openge werkt,

b. waarvan het boven- of ondergedeelte zodanig zijn gescheiden, dat het lichaam ter hoogte van het middel aan de voorzijde niet volledig wordt bedekt.

Art. 150 G Het baden in open zee zonder zwembroek, badhemd of badmantel is alleen geoorloofd wanneer men

gebruik maakt van een met paarden in zee getrokken badkoets, voorzien van een neergelaten zeil.

Art. 150 H Verboden is het om stil te staan in de nabijheid van in zee badende personen, alhoewel kinderen beneden de leeftijd van twaalf jaar zich van dit verbod ontheven mogen achten.

Oplossingen voor 15 Januari aan de Redactie, met als eerste (troost) prijs:

KEURIG UITGEVOERDE, LOOD-ZWARTE HANDLEIDING (in pracht-band) VOOR TOERISTEN (?) IN DE TE GISSEN BADPLAATS.

Radio Medan brengt:

in de week van 24 t/m 31 December, uitsluitend op golflengte 41,61 meter:

ZONDAG 25 DECEMBER 1949.
07.10 „Kerstochtend”, 07.40 Hochschule-chor o.l.v. Alfred Irmeler en het Dom-chor o.l.v. Hugo Rüdel.
08.00 Programma parade, 08.15 Lichte piano muziek, 08.30 Zondagochtendconcert „Klassieke” Symphony in D Op. 25 (Prokofieff) en pianoconcert no. 3 in D Op. 30 (Rachmaninoff), 09.20 Religieuze muziek, 09.30 Kerkdienst gereformeerde kerk aan de Residentenweg. 10.45 Sluiting.
12.00 Nieuwsbulletin, 12.15 gezamenlijk programma, 13.00 Lunch muziek met zang-intermezzo door Anne Ziegler en Webster Booth, 14.00 Sluiting.

19.30 Drie Koningen triptiek van Felix Timmermans, voordracht door Janke de Regt-Pousma, 20.00 „Woord van hart tot hart” Spreker Pastoor S van Dam, 20.10 Zang door Wiener Sängerknaben, 20.20 Kerstbroodschap (relay PCJ), 20.30 Het Nederlandse Kerstlied door de eeuwen (relay PCJ), 21.10 Kerstgroeten door Elly, 22.00 de Kerstroos (Hoorspel), 22.25 Avondoverdenking, 22.30 Sluiting.

MAANDAG 26 DECEMBER 1949.
7.00 Nieuwsbulletin, 7.10 Jimmy Leach and his new Organoliana, 7.30 Operette klanken, 8.00 Progr. Parade, 8.10 Populair klassiek progr., 9.00 Sluiting.
12.00 Nieuwsbulletin, 21.15 Geza-

menlijk progr., 13.00 „Pait-musical”, 13.30 „The Ramblers” o.l.v. Theo Uden Masman, 14.00 Sluiting.
19.30 Albert Sandler and his Lalmcourtch, 20.00 a. Orgelconcert in Bes (Hädel) Dr. E. Bullock orgel met strijkorkest. b. Hoboconcert in C majeur-(Pergolesi), Evelyn Rothwell (hobo) met Hallé-orkest o.l.v. John Barbirolli, 20.20 Kerstavond op het Muiderslot. (relay PCJ), 21.10 Sportpraatje door Kapt. B.A. de Lange, 21.20 Soirée dansante. 21.45 Kerstmis in Nederland (reportage-flitsen) 22.00 Serenade, 22.22 Avondgebed. 22.30 Sluiting.

DINSDAG 27 DECEMBER 1949.
06.30 Nieuwsbulletin, 06.40 Och-tendklanken, 07.00 Maria Zamara en haar Z. Amerikaans orkest, 07.30 Piano-duo Rawics an Landauer, 08.00 Sluiting.

12.00 Militaire orkesten, 12.30 Nieuwsbulletin, 12.40 kleine composities voor viool, 13.00 de orkesten van Bert Ambrose en Ray Ventura, 13.30 Nieuwsbulletin, 13.40 Accordeonklanken, 14.00 Sluiting.

WOENSDAG 28 DECEMBER 1949.
06.30 Nieuwsbulletin, 06.40 Och-tendklanken, 07.00 „En France”,

07.30 Chopinezze. 07.50 Programmaparade. 08.00 Sluiting.
12.00 Ferdie Kaufmann en zijn orkest. 12.30 Nieuwsbulletin. 12.40 Cello-recital door Beatrice Harrison. 13.00 Operazang. 13.30 Nieuwsbulletin. 13.40 Cowboy-liedjes, 14.00 Sluiting.

19.30 Desi Arnaz en Don Azpiazu met hun Zuid-Amerikaanse orkesten. 20.00 De componist van de week: Amihcore Ponchelli (1834-1886) 20.30 „Muziek van het witte doek”. 21.00 Nieuwsbulletin. 21.10 Gramm. muziek. 21.15 „Sumatra Serenade”, een programma voor alle Engelsprekende luisteraars, deze week verzorgd door Mr. John McLeod. 22.15 Zang van Joseph Hislop. 22.22 Avondgebed. 22.30 Sluiting.

DONDERDAG 29 DECEMBER 1949
06.30 Nieuwsbulletin, 06.40 Och-tendklanken. 07.00 Vrolijk en Bont in de morgenstond 07.30 Barnabas von Geczy en Robert Gaden. 07.50 Programma-parade 08.00 Sluiting.

12.00 „Blues-parade” 12.30 Nieuwsbulletin 12.40 Gerry Snyman en Chris A. Blignout met Zuid-Afrikaanse liedjes 13.00 „Waltztime”, een half uur muziek in 3/4-maat. 13.30 Nieuwsbulletin.

13.40 Bioscoop-orgel 14.00 sluiting.
19.30 Opening van het programma speciaal bestemd voor de Nederlandse Strijdkrachten. Pro-halftuurtje verzorgd door Ds. M. Wendte. 20.00 Rondon de M.L. 20.30 Hersengymnastiek. 21.00 Nieuwsbulletin, 21.10 Gramm. muziek. 21.15 Verzoekplatenprogramma „Vraag en Aanbod” verzorgd door Elly Ivens. 22.00 „Voor en door de Strijdkrachten,” verzorgd door Oom Herman aan de piano, voor de laatste maal in 1949. 22.22 Avondoverdenking. 22.30 Sluiting.

VRIJDAG 30 DECEMBER 1949
06.40 Nieuwsbulletin, 06.40 Och-tendklanken, 07.00 „Varia.” 07.30 Promenade-concert. 07.50. Programma-parade, 08.00 Sluiting.
12.00 Rumba-rhythm. 12.30 Nieuwsbulletin. 12.40 Zang van Eva Turner en Lily Pons. 13.00 Klokslag, Kleine Swing-ensem-bles. 13.30 Nieuwsbulletin. 13.40 Banjo- en xylophone klanken. 14.00 Sluiting.

19.00 Kinderhalftuurtje, verzorgd door Tante Hill. 19.30 Hawaiian-muziek, (gez. progr.) 20.00 Derde Acte van de opera Carmen van George Bizet. 21.00 Nieuwsbulletin. 21.10 Gramm. muziek. 21.15 Niwinvaria 22.00 Glen Miller en zijn orkest met zang van de Modernaires. 22.22 Avondgebed. 23.00 Sluiting.

De Kerstvaart van de „Frans Naerebout”.

De sneeuwnevel joeg schuin over het water van de Westerschelde toen de „Frans Naerebout” met het zacht kloppend motorgeluid van een klein schip de haven van Hansweert verliet. De lichtjes op de kustlijn waren al wakker en de enkele mensen die als kleine poppige figuurtjes rond het havenlicht stonden, wezen met uitgestrekte arm naar de Frans Naerebout”, terwijl ze tegen elkaar zeiden „Wat doet zo'n schip in de Kerstnacht op het water”.

En terwijl ze door de vallende avond naar huis liepen, spraken ze over de vreemde zonderlinge kerel van de „Frans Naerebout”.

Slechts weinigen kenden zijn naam, want het was een man van weinig woorden en slechts een enkele keer kon men hem vinden in de schipperskroegjes of in het havenwinkeltje van Terneuzen. Zijn leven lang had hij gewerkt om zijn versleten schuit de „Frans Naerebout” eigen bezit te kunnen noemen. De reder in Rotterdam wist wat een schipper voor zijn schuit voelt, en had hem daarom afgezet zoveel hij maar kon. Nu had hij dan zijn schip, maar het deugde niet meer en al het geld wat hij vroeger had kunnen overleggen ging op aan de reparatiekosten. En men wist dat hij zijn laatste cent zou uitgeven als hij maar kon blijven varen op zijn schip. Het was een beetje zielige kerel, die altijd alleen was geweest, en ook wel op zee zou sterven, meende men.

De schipper van de „Frans Naerebout” stond te peinzen over het roer en voelde een vreemd geluk nu hij weer alleen was met zijn schip. Het zwakke licht van de mastlamp en de slag van het water tegen de boot was hem vertrouwd. Het was nu bijna Kerstmis en over enkele uren zou hij de klokken horen luiden op het eiland van de Kathedraal. En hij dacht terug aan dat vreemde kerstverhaal van de Westerschelde, dat hij jaren geleden eens in een rokerige kroeg aan de wal gehoord had. Het was hem verteld door een kerel die veel dronk, en de mensen die hem hadden horen vertellen lachten en zeiden dat hij weer teveel gedronken had.

Lang geleden, nog voordat de rijke handelsstad Veere ten onder ging, en het land van Saefthinghe door het water werd teruggenomen, lag er onder de kust van Terneuzen een eiland, dat slechts bewoond werd door monniken. Een eigenlijke naam had het eiland nooit gekregen. Men sprak slechts over het eiland met de kathedraal, want in de verborgenheid van hun eiland hadden vele geslachten van kloosterlingen gebouwd aan een kathedraal. Bouwmeesters uit de verre omtrek kwamen naar dit eiland om de schoonheid van deze kathedraal te leren kennen, en stil van bewondering keerden ze naar hun steden terug. De rijke handelssteden Gent, Brugge, Antwerpen en Middelburg probeerden verstolen in hun stad deze kathedraal na te bouwen, maar nooit gelukte hen dit volkomen. Nu eens ontbrak het hen aan een kundig bouwmeester, dan weer stierf deze zonder dat iemand zijn plannen kon begrijpen en voltooiën.

Dit was de oorzaak dat men de bewoners van het eiland ging haten. Boze legenden weefden zich rond de kathedraal, de grond van het eiland was ziek, de duivel was de bouwmeester van hun kathedraal geweest, de lijken werden verwaarloosd, en het water in de omtrek

was gevaarlijk. Daarom voeren de schippers met een wijde boog om het eiland, en verloor men alle contact met de monniken. En op een Kerstnacht moet het gebeurd zijn, dat terwijl de monniken de Nachtmis zongen, en de klokken de geboorte van het Christuskind verkondigden, een geweldige orkaan over de Westerschelde joeg, die het eiland verzwoegen heeft. In de omtrek had men boven het loeien van de storm wel de geweldige galm van de kathedraalklokken gehoord, maar men dacht dat het de kerstklokken waren voor de Nachtmis.

Schippers die de volgende dagen over de Westerschelde voeren waren de eersten die tot hun ontzetting zagen dat het eiland met de kathedraal verdwenen was. Enkele dagen later werd er bekend dat een visser uit de omtrek, die door de storm overvallen deze vreselijke Kerstnacht had moeten meemaken, verteld had hij lang nadat het eiland in de golven verdwenen was, een groot en vreemd licht had zien blinken onder water. Met eigen ogen had hij gezien hoe de torens van de kathedraal ineens stortten, maar lang daarna nog had hij de galm der klokken gehoord en het gezang van de monniken. Dit alles was vreemd en onverklaarbaar, in de loop der tijd had men als vaststaand aangenomen, dat ieder jaar in de Kerstnacht op de plaats waar het eiland gelegen had de monniken hun nachtmis zouden zingen, in hun kathedraal, die daar verrezzen was schoner dan dan mensen-ogen ooit hadden aanschouwd.

Toen de stem van de verteller had gezweven, hadden de mensen rondom hem luidroerig gelachen om dit koddige verhaal, en ze hadden hem een paar borrels gegeven, maar de schipper van de „Frans Naerebout” was stil weggegaan, want hij was een goed verteller. En in de vele stille uren op het water had hij nagedacht over dit verhaal, en het zichzelf hardop voor-verteld met woorden en vergelijkingen die er de magische kracht aan gaven van een oude schone Kerstvertelling. En heel langzaam doch onweerstaanbaar was er in hem de overtuiging gekomen, dat dit alles werkelijk gebeurd moest zijn, en deze nacht zou hij het licht zien, en de Kerstklokken horen.

De sneeuwval had opgehouden, doch de hemel was nog vol grijze wolken en het was donker op het water. Hij verliet zijn plaats aan het roer en kloste door het gangetje naar voren. Met een ruk schoot het schip dwars op stroom, en de mast kreunde onder het geweld, maar de schipper merkte het niet. Hij zag het licht. Een vreemd groen licht glansde op de golven in de verte, alsof er een enorm vuur brandde onder de golven. Toen sloeg de galm van enorme klokken over hem heen, en diep beneden zich zag hij de glanzende gewelven van de Kathedraal. Hij boog zich over de railing, en toen hij voorover sloeg, was het niet de schreeuw van een mens in doodsnood, maar den kreet van verrukking. Het water was goed en weldadig voor hem, en het droeg hem op zachte handen zijn droom tegemoet. Hij zag de Kathedraal van zijn jeugd en luisterde naar de gonzende zang van de klokken „Gloria, Gloria in excelsis Deo”.....

Een windvlaag greep de „Frans Naerebout” en met het moede gebaar van oude schepen, wendde ze de kop en dreef stuurloos verder.....

Radio-Programma

van RADIO NEDERLAND WERELDOMROEP

bestemd voor Indonesië op Kerstavond, 1e en 2e Kerstdag, Oudejaars- en Nieuwjaarsdag

De tijden der uitzendingen zijn aangegeven in Sumatratijd.

Zaterdag 24 December 1949 — Kerstavond

(13.96 en 16.88 m)

19.00 Programma voor de Nederlandse Strijdkrachten in Indonesië. Kerstbijeenkomst in de Domkerk te Utrecht, ingeleid door Z. E. Mr. W.E. Schokking, minister van oorlog en marine, en o.m. met medewerking van mevr. M. Spoor — Dijkema, Kol. Ds. A. P. W. de Kluis en Vlootaalmoezenier W. Beekman.

20.00 Wij luiden Kerstavond in. 20.05 Nieuws. 2.25 „Ziet, ik verkondig u grote blijdschap.....” Het Kerstverhaal uit Lucas II, 1-20, gezegd door Johan Schmitz. „Die Sangheren onser Liever Vrouwen” van de kathedrale basiliek van Sint Jan te Den Bosch zingen Kerstliederen. 21.00 Nederlandse hoorspelbewerking van Dickens' „Christmas Carol”. 23.40 „Kerstmis over de wereld”, een programma van Kerstliederen, samengesteld met medewerking van verschillende buitenlandse omroeporganisaties. 22. Avondwijding. 22.12 Nieuws in het kort. 22.15 Sluiting en Wilhelmus.

Zondag 25 December 1949 — 1e Kerstdag

(25.57 en 31.28 m)

05.50 tot 07.15 Nachtmis uit de Rectoraatskerk van de Paters Redemptoristen te Witten (L.) (13.96, 16.88 en 19.71 m)

16.00 Hoogmis uit de parochiekerk van St. Jan de Doper te Mechelen (L.) 17.15 Kinderuitzending o.l.v. Regina Zwart. 17.45 Nederlandse scholen zingen Kerstliederen (13.96 en 16.88m)

19.00 Programma voor de Nederlandse Strijdkrachten; a. „Witte Kerst”, een vertelling door Wim Snitker. b. Verjaarsgroeten c. Protestantse kerkdienst uit de Sint Bavo te Haarlem.

22.00 Kerstklokken en „Stille Nacht”. 20.05 Nieuws. 20.20 Kerstboodschap 20.30 Het Nederlandse Kerstlied door de eeuwen.

23.00 Kerstliederen. 22.30 Eerste deel uit de symphonie in d. al. no 9 van Anton Bruckner, uitgevoerd door het Concertgebouw-orkest o.l.v. Eduard van Beinum. 22.00 Sluiting en Wilhelmus.

Maandag 26 December 1949 — 2e Kerstdag

(13.94, 16.88 en 19.71 m)

16.00 tot 17.00 Kerstviering in het Gereformeerd Zendingscentrum te Baarn.

(13.96 en 16.88 m)

19.00 Programma voor de Nederlandse Strijdkrachten; a. Groeten uit de Noordelijke provincies, b. Plechtig Lof uit de kathedrale kerk van St. Bavo te Haarlem, c. Groeten uit de Zuidelijke provincies. d. Verjaardagsgroeten. 20.00 Nieuws. 20.20 „Kerstavond op het Muiderst”, een programma bestaande uit muziek, zang en declamatie. 23.05 Artistiek Dagboek. 23.15 Dolf van der Linden en zijn Metropole-orkest brengen „Melodie en Sfeer”. 23.45 „Kerstmis in Nederland”, reportageflitsen. 22.00 Sport-reportages en -uitslagen,

gramm. muziek. 22.41 Nieuws in het kort 00.45 Einde der uitzending.

Vrijdag 30 December 1949

(13.96 en 16.88 m)

22.46 tot 22.56. Een speciale uitzending voor koks verzorgd door Piet Kers: „Hoe maken wij — en dus ook U — oliebolletjes en wafelen?”

Zaterdag 31 December 1949 — Oudejaarsavond

(13.96 en 16.88 m)

19.15 Programma voor de Nederlandse Strijdkrachten; a. Toespraak door Vice-Admiraal Jhr. E. J. van Holte, b. Nieuwjaarsgroeten uit de Noordelijke provincies, c. Verjaarsgroeten, d. Toespraken namens P.I.T. en „Band Ned-Indonesië” e. Nieuwjaarsgroeten uit de Zuidelijke provincies, f. Verjaarsgroeten. 20.00 Nieuws. 20.15 Toespraak door de Minister-President, Z.E. Dr. W. Drees. 20.30 „Successen van 1949”, populaire melodien van het afgelopen jaar. 20.00 „Het jaar in Nederland”. 23.45 „Negenheit de klok”. 22.30 Nederlandse volksliederen en dansen. (16.88 m)

22.45 „Op de drempel van het Nieuwe Jaar”, overdenking door Ds. F.R.A. Henkels en pater Leopold Verhagen O.E.S.A., 22.55 „Een kort woord” door G. Sluizer, programmaleider Wereldomroep. 22.58 „Uren, dagen, maand, jaren.....” 23.00 Klokklag en Wilhelmus. 23.05 Concert door het Omroeporkest o.l.v. Hugo de Groot; afgewisseld met groeten, Cabaretintermezzo door Cor Ruys met liedjes van Brammetje, aan de vleugel Han Beuker. 24.00 Marsmuziek door de Amsterdamse Politiekapel. 00.15 Sluiting en Wilhelmus.

Zondag 1 Januari 1950 — Nieuwjaarsdag

(13.96, 16.88 en 19.71 m)

16.00 Nieuwjaarsdienst, geleid door Dr. K.H.E. Gravemeijer, alg. gedelegeerde van de Ned. Herv. Kerk. 17.15 Kinderuitzending o.l.v. Regina Zwart. 17.45 „Jong geleerd, oud gedaan”, het Radio-kindkoor luidt het nieuwe jaar in met een nieuw lied. (13.96 en 16.88 m)

19.00 Programma voor de Nederlandse Strijdkrachten; a. Nieuwjaarswens, b. Nieuwjaarsboodschap door de Chef van de Generale Staf, generaal Mr. H.J. Kruls. c. Groeten van een vader, een moeder, een vrouw en een verloofde tot de verschillende legeronderdelen. d. Toespraak van luitenant-generaal C. Giebel, chef van de Luchtmachtstaf. e. Speciale wens voor de militairen in de hospitalen. f. „Thomasvaer en Pieterneel”. 20.00 Nieuws. 20.15 Buitenlands jaaroverzicht door Drs. L. de Jong. 2.30 „De Brulof van Kloris en Roosje”, met medewerking van Thomasvaer en Pieterneel. 21.10 „Scheherazade” van N. Rimsky-Korsakof, uitgevoerd door het Amsterdams Concertgebouw-orkest o.l.v. Eduard van Beinum. 22.00 Reportage van de voetbalwedstrijd H.F.C. — Oud-Internationals door Dick van Rijn en sportuitslagen. afgewisseld door gramm. muziek. 22.45 Nieuws in het kort 22.45 Sluiting en Wilhelmus.